

USAID | **УКРАЇНА**
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

КВАРТАЛЬНИЙ ЗВІТ

за впровадження проекту ПУЛЬС

ДРУГИЙ КВАРТАЛ 2016 ФІНАНСОВОГО РОКУ
СІЧЕНЬ-БЕРЕЗЕНЬ 2016 РОКУ

ЗМІСТ

Вступ	6
Розділ 1. ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ У ЗВІТНОМУ КВАРТАЛІ	7
Розділ 2. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ	9
ОР 1: Законодавство на підтримку децентралізаційної реформи відображає позицію ОМС	9
Контекст	9
1.1. Посадові особи ОМС беруть участь у розробці секторального законодавства, що ґрунтується на принципах європейського секторального законодавства	9
1.1.1. Стратегії підготовки та прийняття секторальних реформ	9
1.1.2. Розробка галузевого законодавства	10
1.1.3. Моніторинг законодавства	13
1.2. Органи місцевого самоврядування та зацікавлені сторони долучені та активно користуються інструментами участі у роботі над законодавством та підтримки його прийняття	17
1.2.1. Підтримка прийняття розроблених законопроектів в парламенті: інструменти взаємодії з ВРУ	17
1.2.2. Підтримка прийняття постанов та рішень Уряду: інструменти взаємодії з Урядом України	24
1.3. Поліпшується практика діяльності ОМС завдяки якісній законодавчій основі децентралізаційної реформи, в рамках якої діють ОМС	29
1.3.1. Правова та методологічна допомога	29
1.3.2. Веб-інструменти для підвищення ефективності діяльності ОМС	30
1.3.3. Зворотній зв'язок: одержання та поширення	30
ОР 2: Ресурси місцевого самоврядування збільшилися	31
Контекст	
2.1. Збільшено обсяг власних ресурсів місцевого самоврядування, що забезпечує його фінансову автономію	31
2.1.1. Інструменти для збільшення власних ресурсів ОМС	31
2.1.2. Поширення кращих практик та реплікація досвіду	33

2.2. Створено умови та інструменти для доступу ОМС до додаткових фінансових ресурсів	33
2.2.1. Навчання для посадових осіб ОМС	33
2.2.2. Просування доступу до ресурсів	34
ОР 3: Спроможність зацікавлених сторін збільшилась	35
Контекст	35
3.1. ОМС та стейкхолдери знають та спроможні виконувати нові повноваження, що витікають із децентралізаційної реформи	35
3.1.1. Навчання для ОМС місцевого рівня	35
3.1.2. Навчання для ОМС обласного та районного рівня	45
3.1.3. Навчання бібліотерів як комунікаторів реформ (спільно з ІРЕХ)	45
3.1.4. Навчання представників НДО (спільно з ІРЕХ)	45
3.2. Підсилено комунікації та інформування про хід децентралізаційної реформи	45
3.2.1. Надання ЦОДВ постійних каналів поширення меседжів про державну політику щодо децентралізації та хід реформ у різних сферах	45
3.2.2. Поширення стратегічних меседжів через різні ЗМІ	46
Діяльність 3.3. Населення краще знає про успіхи реформи та більше довіряє місцевому самоврядуванню	52
3.3.1. Підтримка діяльності офісів реформ	52
3.3.2. Просування успіхів реформи	52
Розділ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ВПРОВАДЖЕННЯ	54
Розділ 4. ІСТОРІЇ УСПІХІВ	57
Розділ 5. ПЛАН НА НАСТУПНИЙ КВАРТАЛ	62

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АМУ – Асоціація міст України

ВГО – всеукраїнська громадська організація

ДФРР – Державний фонд регіонального розвитку

ЄС – Європейський Союз

ЗМІ – засоби масової інформації

ЗНО – зовнішнє незалежне оцінювання

МДО – міжфракційне депутатське об'єднання

МТД – міжнародна технічна допомога

НДО – недержавна організація

НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг

ОМС – органи місцевого самоврядування

ОСББ – об'єднання співвласників багатопверхових будинків

ОТГ – об'єднана територіальна громада

ПТУ – професійно-технічне училище

РВ АМУ – регіональне відділення Асоціації міст України

ЦНАП – Центр надання адміністративних послуг

ЦОДВ – центральний орган державної влади

USAID – Агентство США з міжнародного розвитку

CAMERI

Проекту ПУЛЬС працює над формуванням належного правового поля децентралізаційної реформи в Україні, забезпечуючи внесок ОМС у формування та впровадження політики у сфері децентралізації, збільшення ресурсів місцевого самоврядування та здатності ОМС ними ефективно розпоряджатись, збільшення спроможності та професійного рівня усіх долучених до реформи груп

Реалізація проекту в січні - березні 2016 року принесла наступні результати:

- ✓ Розроблено **10** проектів нормативно-правових актів, ще до **8** проектів НПА були подані пропозиції чи долучені експерти в ході засідань робочих груп (з них: внесено на розгляд - 6, прийнято в першому читанні – 1, прийнято в цілому – 1),
- ✓ Експертами проекту підготовлено та надіслано **27** експертних висновків до законопроектів, що перебувають на розгляді у комітетах Верховної Ради України та центральних органах виконавчої влади,
- ✓ Членами МДО було зареєстровано **7** законопроектів розроблених в рамках ПУЛЬСу,
- ✓ Експерти проекту взяли участь у **26** засіданнях **10** парламентських комітетів,
- ✓ Укладено Меморандум про співпрацю з Мінрегіоном та парламентським комітетом з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування,
- ✓ Відбулося **23 практикуми** із застосування законодавства, у яких взяли участь **470** посадовців місцевого самоврядування.
- ✓ Проведено **3 практикуми**, в яких взяли участь **65** посадовців місцевого самоврядування,
- ✓ Проведено інформаційний захід для ЗМІ, учасниками якого стали близько **100** журналістів із 24 областей України,
- ✓ Сформовано мережу з регіональних консультантів з організаційно-правових питань та комунікацій,
- ✓ Регіональними консультантами з організаційно-правових питань проекту ПУЛЬС надано **296** юридичних консультацій,
- ✓ Регіональними консультантами з комунікацій зібрано **13** кращих практик та **25** історій успіху.

ВСТУП

2016 рік розпочався із загострення політичної кризи в Україні. Голосування за визнання незадовільною роботи Уряду Яценюка та спекуляції окремих політичних сил персонально щодо керівника Уряду зробили реальною добровільну відставку Уряду.

Припинила своє існування і парламентська більшість, після виходу з неї членів із міноритарних партій: Радикальної партії, «Батьківщини» та «Самопоміч». Серед основних аргументів – недовіра Уряду та незадоволеність роботою його керівника персонально. Більше місяця тривали перемовини про переформатування коаліції та завершилися прийняттям відповідальності за майбутнє Парламенту, нового Уряду та України двома політичними силами, що одержали найбільшу підтримку виборців у 2014 року: президентською силою «Блок Петра Порошенка» та прем'єрським «Народним Фронтом». Шляхом долучення позафракційних депутатів до парламентських фракцій вищезгаданих політичних сил на кінець березня в Парламенті з'явилась можливість створення нової коаліції та Уряду, одним із найбільш ймовірних кандидатів на голову якого став Володимир Гройсман.

Місьцеве самоврядування розпочало 2016 рік із двома невирішеними питаннями, що стали наслідком екстрених змін податкового та бюджетного законодавства, прийнятими Парламентом в останні дні 2015 року. Без фінансування залишився пільговий проїзд для окремих категорій громадян, відшкодування фінансування якого помилково не було включено до державного бюджету на 2016 рік, а пільга встановлена державою і відповідно має фінансуватись із державного бюджету. Крім того, з 2016 року на рівень місцевих бюджетів (міст обласного значення) передано здійснення фінансування усієї професійно-технічної освіти без збільшення обсягу освітньої субвенції. Отже в перший квартал міста України сколихнула хвиля протестів, адже недофінансування торкнулось вразливої і насправді нужденної групи населення: пенсіонерів, інвалідів, учасників АТО, дітей сиріт та із малозабезпечених родин.

На початку року Уряд виділив кошти на фінансування закладів профтехосвіти протягом першого кварталу. Наприкінці січня Парламент прийняв необхідні зміни до законодавства, які врегулювали б вищезгадані проблеми. Однак в березні після більш ніж місячного розгляду Президент України ветовав прийняті Парламентом законопроекти. Голосів на подолання вето Парламент немає, отже постало питання напрацювання нових змін, що відкладає вирішення питання в часі.

З нового року активізувалась робота над змінами до земельного законодавства в частині реалізації права об'єднаних територіальних громад розпоряджатися землями за межами населених пунктів – це остання із обіцяних, але не наданих державою можливостей для мотивації громад до об'єднання. За більш ніж рік аргументованого протистояння Держкомзем погодився напрацювати компромісний законопроект, що врахував би інтереси і держави і місцевого самоврядування.

З січня 2016 року по-новому почали жити і 159 піонерів об'єднання територіальних громад. Усі питання перехідного періоду, включаючи кадрові та фінансові, були вирішені законодавчо наприкінці 2015 року. Залишилась практична реалізація прийнятого законодавства. Однак ситуація різниться від громади до громади. Деякі, насправді спроможні, почали як належить – формуючи штат, працюючи над наповненням бюджету, розробляючи стратегію розвитку об'єднаної громади. В інших розпочались суперечки та з'ясування з районними радами та адміністраціями. Найбільш гостро постала необхідність врегулювання питань надання послуг соціальної сфери: освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення.

З певним уповільнення початкових темпів, але все ж тривав процес добровільного об'єднання територіальних громад. Звичайно вже не так активно і результативно – адже восени лише проведені місцеві вибори і небагато бажаючих знову проходити виборче горнило – все триває обговорення можливостей ініціювання нових об'єднань чи доєднання до об'єднаних громад.

Розділ 1. ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ У ЗВІТНОМУ КВАРТАЛІ

23 січня 2016 року, офіційний запуск проекту на Загальних зборах АМУ, м. Київ

Кінець січня, підготовлено та поширено Вісник АМУ, 126

10 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Львівському РВ АМУ, м.Львів

12 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Рівненському РВ АМУ, м.Рівне

16 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Закарпатському РВ АМУ, м.Ужгород.

17 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства в Івано-Франківському РВ АМУ, м.Івано-Франківськ

23 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Вінницькому РВ АМУ, м.Вінниця

25 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Луганському РВ АМУ, м.Сєверодонецьк

25 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Київському РВ АМУ, м.Київ

25 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Волинському РВ АМУ, м.Луцьк

25-26 лютого 2016 року, Річний інформаційний захід для представників місцевих і національних ЗМІ, м. Київ

26 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства у Житомирському РВ АМУ, м.Житомир

26 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства в Дніпропетровському РВ АМУ, м. Дніпропетровськ

26 лютого 2016 року, практикум із застосування законодавства в Запорізькому РВ АМУ, м.Гуляйполе

Кінець лютого, підготовлено та поширено Вісник АМУ, 127

3 березня 2016 року, засідання круглого столу з доопрацювання проекту Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (спільний захід з Комітетом Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування), м. Ірпінь, Київська область

10-11 березня 2016 року, початковий семінар-нарада для регіональних консультантів з питань децентралізації, м. Київ

15 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Хмельницькому РВ АМУ, м.Хмельницький

16 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Миколаївському РВ АМУ, м.Миколаїв

16 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Херсонському РВ АМУ, м. Херсон

17 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Тернопільському РВ АМУ, м.Тернопіль

17 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Сумському РВ АМУ, м.Суми

17-18 березня 2016 року, практикум з розробки законодавства (адміністративні послуги), м. Київ

18 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства в Одеському РВ АМУ, м.Білгород-Дністровський.

22 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Полтавському РВ АМУ, м. Хорол

23 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Харківському РВ АМУ, м.Харків

23 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Чернігівському РВ АМУ, м.Чернігів

24 березня, практикум із застосування законодавства у Чернівецькому РВ АМУ, м.Чернівці

24-25 березня 2016 року, практикум з розробки законодавства (житлово-комунальне господарство), м. Київ

31 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Черкаському РВ АМУ, м.Черкаси

31 березня 2016 року, практикум із застосування законодавства у Кіровоградському РВ АМУ, м.Кіровоград

31 березня-1 квітня 2016 року, практикум з розробки законодавства (соціальний захист населення), м. Київ

Кінець березня, підготовлено та поширено Вісник АМУ, 128

Розділ 2. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ

ОР 1: Законодавство на підтримку децентралізаційної реформи відображає позицію ОМС

Контекст

Протягом звітнього кварталу діяльність проекту ПУЛЬС була зосереджена на формуванні правового поля, що регулює:

- правові, організаційні, матеріальні та соціальні умови реалізації громадянами України права на службу в органах місцевого самоврядування, визначає загальні засади діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, їхній правовий статус, порядок та правові гарантії перебування на службі в органах місцевого самоврядування;
- основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між їхніми виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки;
- розширення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері управління та контролю земельними ресурсами в межах усієї території місцевої ради.

Напрацьовані зміни відображені у законопроектах, що перебувають на розгляді у відповідних парламентських комітетах і мають реальний шанс бути прийнятими у найближчий час.

Окрім цього, проект відстоював позиції місцевого самоврядування в частині недопущення збільшення витрат місцевих бюджетів на невластиві для них повноваження. Експертами проекту ПУЛЬС було розроблено, а парламентом прийнято закони, що розподіляють видатки на заклади професійно-технічної освіти між містами та обласними радами. Поряд із тим був прийнятий закон щодо виділення з Державного бюджету 1,9 млрд. гривень для місцевих бюджетів на компенсацію за пільговий проїзд, що гарантується державою. Однак, ці закони були ветовані Президентом України, і питання забезпечення належного механізму фінансування цих видатків залишатиметься актуальним.

Також варто зазначити, що прийняття постанови Уряду (№ 200 від 16.03.2016 року) відкриває шлях до використання об'єднаними громадами передбачених у Державному бюджеті на 2016 рік коштів у сумі 1 млрд грн на формування інфраструктури для забезпечення спроможності цих громад.

1.1. Посадові особи ОМС беруть участь у розробці секторального законодавства, що ґрунтується на принципах європейського секторального законодавства

1.1.1. Стратегії підготовки та прийняття секторальних реформ

Аналітики проекту розпочали роботу над секторальним законодавством з опрацювання паспортів сфер та підготовки до розробки стратегій розвитку кожної галузі на наступні 5 років, що включатиме законодавчу карту реалізації стратегії. Підготовлені стратегії стосуватимуться муніципального рівня та застосовуватимуться в усіх громадах.

Перелік секторів та кількість проблемних питань у паспортах відповідних сфер діяльності органів місцевого самоврядування наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Паспорти сфер та проблемні питання

Місцеві бюджети	26
Житлово-комунальне господарство	47
Земля та комунальне майно	18
Кадри та організація роботи	29
Соціальний захист та забезпечення	23
Охорона здоров'я	21
Освіта	22
Адміністративні послуги	15
Сталий економічний розвиток та містобудування	24

З березня проект (АМУ спільно з РЄМР) розпочав роботу над секторальними стратегіями. Оскільки в Європейському Союзі не існує єдиних регулюючих принципів у згаданих секторах, РЄМР запропоновано долучити до розробки стратегій експертів з країн членів ЄС. В березні визначено перелік «модельних країн», де питання відповідних галузей врегульовані найкраще.

Таблиця 2. Перелік «модельних країн»

Місцеві бюджети	Польща, Німеччина
Житлово-комунальне господарство	Чехія, Польща
Земля та комунальне майно	Польща, Німеччина
Кадри та організація роботи	Польща, Франція, Швеція
Соціальний захист та забезпечення	Польща, Норвегія
Охорона здоров'я	Латвія, Словаччина, Норвегія
Освіта	Естонія, Норвегія, Фінляндія, Німеччина
Адміністративні послуги та електронне врядування	Естонія, Фінляндія
Сталий економічний розвиток та містобудування	Польща, Німеччина

1.1.2. Розробка галузевого законодавства

За звітний квартал експертами проекту «ПУЛЬС» розроблено 18 проектів нормативно-правових актів, із них:

- **10** законопроектів та проектів нормативно-правових актів, розроблених виключно експертами ПУЛЬСу, із них **6** зареєстровано в Парламенті;
- **1** законопроект, розроблений експертами проекту у складі робочих груп та зареєстрований у Парламенті;
- **2** законопроекти, до яких були внесені правки та пропозиції під час їх підготовки до другого читання в парламентських комітетах;
- **5** проектів нормативно-правових актів, до яких були подані правки та пропозиції, під час їх погодження, у спосіб, передбачений Законом України «Про асоціації органів місцевого самоврядування».

Таблиця 3. Розподіл розроблених проектів нормативно-правових актів за галузями

Галузь	Кількість розроблених проектів
Місцеві фінанси	4
Житлово-комунальне господарство	1
Земля та комунальне майно	3
Кадри та організація роботи	6
Соціальний захист та забезпечення	-

Охорона здоров'я	-
Освіта	-
Адміністративні послуги та електронне врядування	-
Сталий економічний розвиток та містобудування	4
УСЬОГО	18

Таблиця 4. Перелік розроблених проектів нормативно-правових актів

№	Суть запропонованих змін
реєстр. № 4091 від 17.02.2016	Проект Закону України «Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо виборів старост». Положення законопроекту наділять правом місцева рада об'єднаної територіальної громади визначати перелік сіл, селищ, у яких обирається староста на строк повноважень місцевої ради. Таким чином, своїм рішенням місцева рада, виходячи з власних організаційних, фінансових та матеріальних можливостей, визначатиме кількість старост, які будуть обрані в об'єднаній територіальній громаді та відповідні території об'єднаної територіальної громади, на якій старости будуть реалізовувати свої права та виконувати обов'язки.
не зареєстрований	Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» Законом пропонується надати можливість безпосередньо органам місцевого самоврядування звільняти від плати за землю та сплати орендної плати за користування комунальним майном суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на території проведення антитерористичної операції. Проект розроблений із ініціативи Маріупольського міського голови та переданий йому для реєстрації у парламенті. Окремі норми цього проекту враховані в проекті Закону «Про внесення змін до Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» (щодо безперешкодної діяльності органів місцевого самоврядування)» (реєстр. № 4048 від 11.02.2016)
	Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2015 р. № 1275». Проектом постанови пропонується виключити міста обласного значення Маріуполь та Северодонецьк із переліку територій проведення антитерористичної операції з метою недопущення зменшень надходжень до місцевих бюджетів. Проект розроблений на замовлення Маріупольської та Северодонецької міських рад.
реєстр. № 3830-1 від 27.01.2016 реєстр. № 3831 від 27.01.2016	Проекти Закону України «Про внесення змін до статті 27 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансування професійно-технічної освіти» (реєстр. № 3830-1 від 27.01.2016). та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансування професійно-технічної освіти» (реєстр. № 3831 від 27.01.2016). Цими законопроектами пропонується унормувати питання щодо розподілу видаткових повноважень на фінансування закладів професійно-технічної освіти між обласними бюджетами та бюджетами міст обласного значення. Зокрема, фінансування таких закладів пропонується здійснювати у разі їх передачі у комунальну власність відповідної територіальної громади за зверненням міської ради та передачі коштів з обласного бюджету на здійснення видатків з відповідного бюджету у порядку, передбаченому статтею 93 цього Кодексу. Верховною Радою України у лютому 2016 року прийнято

	<p>закони «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансування професійно-технічної освіти» (реєстр. № 3830-3 від 29.01.2016) та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансування професійно-технічної освіти» (реєстр. № 3831-2 від 29.01.2016), що були зареєстровані як альтернативні до розроблених експертами ПУЛЬСу. За своїм змістом прийняті закони відповідають цілям Асоціації міст, щодо врегулювання питання фінансування закладів професійно-технічної освіти.</p>
<p>реєстр. № 4177 від 03.03.2016</p>	<p>Проект Закону України «Про внесення змін до пункту 20 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України щодо фінансування закладів соціально-культурної сфери в селах, селищах, містах районного значення». Законопроектом пропонується здійснювати фінансування закладів соціально-культурної сфери в селах, селищах, містах районного значення, враховуючи показники фактичних витрат попереднього року. Законопроект розроблено на замовлення міських голів малих міст.</p>
<p>реєстр. №4024 від 04.02.2016</p>	<p>Проект Закону України «Про внесення змін до додатків № 3 та № 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансового забезпечення компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян та інших передбачених законодавством пільг». Законопроектом пропонується передбачити в Державному бюджеті фінансування компенсації для місцевих бюджетів за пільговий проїзд у розмірі 1,9 млрд. гривень, що гарантується державою. Цей законопроект прийнятий Парламентом 18.02.2016 року.</p>
<p>реєстр № 4265 від 18.03.2016</p>	<p>Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про автомобільний транспорт» щодо участі представників органів місцевого самоврядування у діяльності конкурсного комітету органу виконавчої влади». Законопроект передбачає участь представників органів місцевого самоврядування у визначенні перевізників, які обслуговують автобусні маршрути загального користування у межах області.</p>
<p>не зареєстрований</p>	<p>Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень районних рад та районних державних адміністрацій на територіях, на яких створені об'єднані територіальні громади». Законопроектом пропонується усунути правові підстави для виникнення конфліктних ситуацій при здійсненні повноважень районних рад та районних державних адміністрацій на територіях, на яких створені об'єднані територіальні громади. Окремі норми цього проекту враховані в проекті Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування районних рад» (реєстр. № 4165 від 29.02.2016), а саме в частині припинення повноважень районної ради та часткового припинення повноважень районної державної адміністрації у разі формування об'єднаної громади на території всього району (один район-одна громада).</p>
<p>реєстр. № 4355 від 31.03.2016</p>	<p>Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель». Законопроектом пропонується передати сільським, селищним, міським радам повноваження з розпорядження землями державної власності за межами населених пунктів як делеговані повноваження (крім земель оборони, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення на об'єктах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення та інших, що мають важливе значення для держави), а для об'єднаних територіальних громад</p>

	встановити порядок передачі земель державної власності за межами населених пунктів у комунальну власність. Окрім цього, пропонується надати органам місцевого самоврядування контрольні функції за використанням та охороною земель.
	Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Плану заходів із реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади». Проектом запропоновано оновити план заходів на 2016 рік відповідно до нових завдань децентралізаційної реформи, зокрема в частині перенесення акцентів на реформування сфер надання соціальних послуг (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту).

Робота над законопроектами, під час їх підготовки до другого читання в парламентських комітетах

Експерти ПУЛЬСу протягом першого кварталу 2016 року в складі робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства готували проект Закону «Про житлово-комунальні послуги» (реєстр. № 1581-д від 10.12.2015) до другого читання. Зокрема, експертами проекту запропоновані механізм оплати послуги з гарячого водопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого водовідведення; механізм відбору виконавців послуги поводження з твердими побутовими відходами; зміст послуги поводження з побутовими відходами; система укладення договорів про надання житлово-комунальних послуг та розрахунків відповідно до укладених договорів. Вказані пропозиції враховані робочою групою для узгодження остаточного варіанту проекту Закону «Про житлово-комунальні послуги».

Протягом звітнього кварталу тривала робота над підготовкою до другого читання проект Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (нова редакція) (реєстр. №2489 від 30.03.2015), було прийнято у першому читанні 23.04.2015. Експерти проекту підготували понад 70 поправок до другого читання. Проект провів спільно з Комітетом засідання круглого столу з доопрацювання законопроекту.

Проекти нормативно-правових актів, до яких були подані правки та пропозиції, під час їх погодження, у спосіб, передбачений Законом України «Про асоціації органів місцевого самоврядування»:

- проект наказу Мінрегіону про затвердження «Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації Плану соціально-економічного розвитку добровільного об'єднання територіальної громади»;
- проект постанови КМУ «Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 196»;
- проект розпорядження КМУ «Про План заходів на 2016 рік з реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади»;
- проект розпорядження КМУ «Про орієнтовний перелік показників оцінки соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади»;
- проект постанови КМУ «Про проект Типового положення про агенцію регіонального розвитку».

1.1.3. Моніторинг законодавства

Протягом першого кварталу 2016 року **12** проектів нормативно-правових актів були надіслані на погодження до Асоціації міст України органами центральної виконавчої влади та комітетами Верховної Ради України, з них:

- Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства – 8;
- Міністерством соціальної політики – 1;
- Міністерством молоді та спорту – 1;

- Комітетом ВРУ з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення – 1;
- Секретаріатом Верховної Ради України-1.

З цих проектів нормативно-правих актів 5 погоджено без зауважень, 7 погоджено із зауваженнями.

Експертами проекту підготовлено та надіслано **27** експертних висновків до законопроектів, що перебувають на розгляді у комітетах Верховної Ради України та центральних органах виконавчої влади, з яких:

- негативні, з пропозицією відхилити або повернути на доопрацювання -12;
- позитивні – 9;
- містять зауваження та пропозиції – 6

Висновки були направлені до:

- Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин - 2
- Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування – 5;
- Комітету з питань промислової політики та підприємництва - 1
- Комітету з питань правової політики та правосуддя - 1
- Комітету з питань освіти і науки – 2;
- Комітету з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства – 4;
- Комітету з питань охорони здоров'я – 2;
- Комітету з питань податкової та митної політики - 4;
- Комітету з питань бюджету -3;
- Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення – 1;
- Комітету з питань транспорту – 1;
- Міністерства соціальної політики України -1.

Також експерти проекту взяли участь у робочих нарадах, на засіданнях яких було обговорено та представлено позицію Асоціації міст щодо **6** проектів нормативно-правових актів:

- проект Закону України «Про засади та порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України» (робоча назва), що розробляється Мінрегіоном. Законопроектом пропонується унормувати питання створення, ліквідації, зміни меж адміністративно-територіальних одиниць а також органів влади на відповідних територіях;
- проект Закону про соціальні послуги (реєстр. № 3143 від 18.09.2015). На робочих нарадах в Мінсоцполітики обговорювалися питання унормування питань самоврядних повноважень у сфері соціального захисту;
- розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії подолання бідності» від 16.03.2016 № 161-р, підтримано прийняття на робочій нараді у Мінсоцполітики;
- проект закону «Про освіту» (реєстр. № 3491 від 19.11.2015). На робочих нарадах в Комітеті ВРУ з питань освіти і науки обговорювали питання відповідальності органів місцевого самоврядування і фінансування у сфері дошкільної, позашкільної та середньої освіти;
- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зупинення актів органів місцевого самоврядування» (робоча назва), що розробляється Мінрегіоном. Законопроектом пропонується запровадження державного нагляду за відповідністю актів органів місцевого самоврядування законам і Конституції;
- проект Закону України «Про органи самоорганізації населення» (реєстр. № 2466 від 24.03.2015 р.). Законопроектом пропонується унормувати правову основу діяльності органів самоорганізації населення з розширенням їхніх повноважень. На робочій нараді між експертами проекту та розробниками цього законопроекту відбулося узгодження позицій щодо подальшої його підтримки.

Протягом звітнього періоду Верховною Радою України та Урядом було прийнято нормативно-правові акти, що мають істотний вплив на місцеве самоврядування:

- Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо проведення земельних торгів» від 18.02.2016 № 1012-VIII. Метою цього Закону є зменшення корупційних ризиків в процесі розпорядження земельними ділянками (скорочено перелік земельних ділянок, які можуть бути передані у власність і користування органами місцевого самоврядування, без проведення земельних торгів) та оптимізація процедур проведення земельних торгів (спрощено процедури відбору виконавців землевпорядних робіт та ліцитаторів).
- Постанова КМУ від 30 березня 2016 р. № 290 «Деякі питання надання у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій». Постановою розширюється цілі спрямування субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, зокрема будівництво, реконструкцію об'єктів освіти та охорони здоров'я, що вводяться в експлуатацію у 2016-2017 роках.
- Постанова КМУ від 21 березня 2016 р. № 205 «Деякі питання ведення Державного земельного кадастру». Постановою затверджено Порядок проведення стажування у сфері земельних відносин адміністраторів центрів надання адміністративних послуг та уповноважених посадових осіб виконавчих органів місцевого самоврядування, які мають право надавати відомості з Державного земельного кадастру.
- Постанова КМУ від 16 березня 2016 р. № 200 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад». Постановою передбачається встановити порядок та умови надання відповідної субвенції об'єднаними громадами у сумі 1 млрд грн на формування інфраструктури для забезпечення спроможності цих громад.
- Постанова КМУ від 16 березня 2016 р. № 199 «Деякі питання надання у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій». Постановою розширюється цілі спрямування субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, зокрема на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт доріг; реалізацію проектів з енергоефективності та енергозбереження.
- Постанова КМУ від 10 березня 2016 р. № 165 «Про внесення змін до Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій». Постановою дію порядку перерахування такої субвенції поширено і на об'єднані територіальні громади.
- Постанова КМУ від 10 березня 2016 р. № 165 «Про внесення змін до Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій». Поширює дію порядків на об'єднані територіальні громади.
- Постанова КМУ від 2 березня 2016 р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру». Постановою врегульовано окремі процедури надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування.
- Постанова КМУ від 2 березня 2016 р. № 138 «Про внесення зміни до пункту 23 Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з постачальником природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки». Постановою розширено період застосування нормативів перерахування коштів з урахуванням граничного нормативу перерахування коштів на рахунок теплопостачального (теплогенеруючого) підприємства. Прийняття постанови дозволило встановити більш справедливий розподіл коштів комунальних підприємств теплопостачання, що надійшли як оплата за надані ними послуги, між витратами на виробничі потреби і оплатою за спожитий природний газ.
- Постанова КМУ від 24 лютого 2016 р. № 109 «Про затвердження Порядку зберігання протоколів зборів співвласників багатоквартирного будинку та розміщення інформації

- про рішення, прийняті такими зборами». Постановою встановлено порядок зберігання органами місцевого самоврядування протоколів зборів співвласників багатоквартирного будинку.
- Постанова КМУ від 24 лютого 2016 р. № 107 «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями в населених пунктах». Постанова визначає механізм формування тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями в населених пунктах, що встановлюється органами місцевого самоврядування.
  - Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 113 «Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального». Постанова передбачає шляхом запровадження з 1 березня 2016 року системи електронного адміністрування реалізації пального та реєстрації платників акцизного податку з реалізації пального створити електронну систему контролю, яка забезпечуватиме автоматичний облік в розрізі платників податку обсягів переміщення пального всередині країни та повноту сплати через електронні рахунки акцизного податку до бюджетів, в тому числі і місцевих.
  - Постанова КМУ від 11 лютого 2016 р. № 258 «Про затвердження Типового положення про агенцію регіонального розвитку». Постановою затверджено типові положення агенції регіонального розвитку. Такі агенції створюватимуться з метою ефективної реалізації державної регіональної політики. Співзасновниками таких агенцій можуть бути органи місцевого самоврядування.
  - Постанова КМУ від 11 лютого 2016 р. № 99 «Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги» Постановою визначено умови оплати праці державних реєстраторів органів місцевого самоврядування.
  - Постанова КМУ від 18 січня 2016 р. № 15 «Деякі питання регулювання міжбюджетних відносин». Постанова поширює дію Порядку надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на об'єднані територіальні громади.
  - Постанова КМУ від 13 січня 2016 р. № 2 «Про внесення змін до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів». Постанова поширює дію Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів на об'єднані територіальні громади

Завдяки налагодженій ефективній співпраці експертів з народними депутатами, органами виконавчої влади та високому якісному рівню внесених пропозицій та обґрунтувань, у звітному періоді вдалося досягти позитивних проміжних результатів законотворчої діяльності:

- 2 лютого Верховною Радою України прийнято в першому читанні проект Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (р. № 1581-д від 10.12.2015) Законопроектом пропонується удосконалити правове регулювання відносин у житлово-комунальній сфері та пропонує провести демонополізацію і дерегуляцію потенційно конкурентних ринків в умовах вільного вибору співвласниками багатоквартирних будинків форм управління такими будинками. В законопроекті врахована позиція Асоціації щодо виведення сфери захоронення та переробки твердих побутових відходів з-під державного регулювання національним регулятором.
- 2 лютого Верховною Радою України прийнято в першому читанні проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо забезпечення державної підтримки добровільного об'єднання територіальних громад» (р. № 3390 від 02.11.2015). Законопроект надає можливість Кабінету Міністрів України у разі не розгляду обласними радами Перспективних планів визнавати об'єднані територіальні громади спроможними.
- 29 лютого 2016 року групою народних депутатів зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування районних рад» за реєстр. № 4165. Законопроектом пропонується встановити порядок ліквідації районних рад та обмеження компетенції районних державних адміністрацій у випадках, коли територія району повністю увійшла в склад однієї об'єднаної територіальної громади.

1.2. Органи місцевого самоврядування та зацікавлені сторони долучені та активно користуються інструментами участі у роботі над законодавством та підтримки його прийняття

1.2.1. Підтримка прийняття розроблених законопроектів в парламенті: інструменти взаємодії з ВРУ)

У звітному періоді ПУЛЬС використовував інструменти взаємодії з Парламентом, які включали підтримку діяльності МДО «За розвиток місцевого самоврядування», хайлайтс законопроектів для депутатських фракцій, участь у роботі парламентських комітетів, підготовку висновків на законопроекти.

В цей період діяльність Проекту була зосереджена в основному на проблемах фінансування закладів професійно-технічної освіти в населених пунктах, компенсації місцевим бюджетам витрат на соціальні пільги передбачені державою, законодавчому забезпеченні реформ систем освіти та охорони здоров'я у відповідності до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, розширення повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин, бюджетного забезпечення дорожнього господарства тощо.

Міжфракційне депутатське об'єднання «За розвиток місцевого самоврядування»

Членами МДО було зареєстровано 7 законопроектів розроблених в рамках ПУЛЬСу:

- про внесення змін до статті 27 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансування професійно-технічної освіти» (реєстр. № 3830-1 від 27.01.2016);
- про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансування професійно-технічної освіти» (реєстр. № 3831 від 27.01.2016);
- про внесення змін до додатків № 3 та № 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансового забезпечення компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян та інших передбачених законодавством пільг» (реєстр. №4024 від 04.02.2016);
- про внесення змін до деяких законів України щодо виборів старост» (реєстр. № 4091 від 17.02.2016);
- про внесення змін до пункту 20 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України щодо фінансування закладів соціально-культурної сфери в селах, селищах, містах районного значення» (реєстр. № 4177 від 03.03.2016);
- про внесення змін до Закону України «Про автомобільний транспорт» щодо участі представників органів місцевого самоврядування у діяльності конкурсного комітету органу виконавчої влади» (реєстр № 4265 від 18.03.2016);
- про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель» (реєстр. № 4355 від 31.03.2016).

Крім того, члени МДО виступили співавторами 3 законопроектів в опрацюванні яких (перед реєстрацією у Парламенті) взяли участь аналітики Центру аналізу та розробки законодавства ПУЛЬСу:

- про внесення змін до Закону України "Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції" (щодо безперешкодної діяльності органів місцевого самоврядування) (реєстр. № 4048 від 11.02.2016);
- про внесення змін до деяких законів України щодо набуття повноважень сільських, селищних, міських голів (реєстр. № 4110 від 19.02.2016);
- про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування районних рад (реєстр. № 4165 від 29.02.2016).

Для просування зареєстрованих законопроектів експертами Проекту було підготовлено і поширено серед депутатських фракцій та груп хайлатс з проблематики фінансування

професійно-технічної освіти та пільгового перевезення окремих категорій громадян, розширення повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин.

Члени МДО на підставі цих документів провели серед народних депутатів широку інформаційно-роз'яснювальну кампанію. Внаслідок таких дій вдалося досягнути позитивних результатів в просуванні інтересів місцевого самоврядування.

В Парламенті було зареєстровано ще 10 альтернативних до розроблених ПУЛЬСом законопроектів в частині внесення змін до Бюджетного кодексу та Закону про Державний бюджет на 2016 рік, якими пропонувалось врегулювати проблеми фінансування професійно-технічної освіти. Всі з них відповідали інтересам органів місцевого самоврядування і враховували пропозиції ПУЛЬСу. В результаті 04.02.2016 року Верховною Радою України прийнято закони «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансування професійно-технічної освіти» (297 голосів «за», жодного голосу «проти» із присутніх) та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансування професійно-технічної освіти» (305 голосів «за», жодного голосу «проти» із присутніх). Це дуже високий показник, оскільки 300 голосів складає конституційну більшість.

Співавторами розробленого ПУЛЬСом законопроекту про внесення змін до додатків № 3 та № 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансового забезпечення компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян та інших передбачених законодавством пільг» стали 28 народних депутатів зі всіх політичних фракцій та груп Парламенту. 18.02.2016 року він був прийнятий за підтримки 245 народних депутатів (жодного голосу проти, 12 народних депутатів утримались).

Представники різних політичних сил та Уряду погодились, що розроблений ПУЛЬСом законопроект №4355 є найкращим компромісом законодавчого унормування розширення повноважень органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин. Нагадуємо, що раніше розроблений АМУ законопроект №3510 з цього питання був заблокований Держгеокадастром (урядовий орган) через групу народних депутатів шляхом внесення альтернативного законопроекту.

Крім того, на основі розроблених експертами ПУЛЬСу інформаційно-аналітичних матеріалів Голові МДО Куліченку І.І. вдалося переконати Голову Парламенту і керівників депутатських фракцій відкласти розгляд законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо скасування пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту» (№3610 від 10.12.2015). У разі реалізації його норм органи місцевого самоврядування втрачуть контроль над процесом забудови в населених пунктах, а надходження місцевих бюджетів суттєво зменшаться.

Участь у роботі парламентських комітетів

За перший квартал впровадження проекту експерти взяли участь у **26** засіданнях **10** парламентських комітетів.

Комітет з питань бюджету -7;

Комітет з питань податкової та митної політики – 2;

Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування - 4;

Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства – 4;

Комітету з питань промислової політики та підприємництва – 1;

Комітет з питань запобігання і протидії корупції –1;

Комітет з питань охорони здоров'я – 4;

Комітет з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення -1;

Комітету з питань науки і освіти – 1;

Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин – 1.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету

Основними питаннями розгляду, що зачіпали інтереси місцевого самоврядування, були:

- про внесення змін до Бюджетного кодексу (№3831, 3831-1, 3831-2, 3831-3, 3831-4, 3831-5) та Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» (№3830, 3830-1, 3830-2, 3830-3, 3830-4, 3830-5) щодо вирішення проблемних питань фінансування професійно-технічних навчальних закладів. У зв'язку з тим, що всі законопроекти були тотожні по суті, але містили лише відмінності в технічних деталях реалізації рішення про фінансування ПТУ за рахунок державної підтримки, Комітет ухвалив рішення підтримати законопроекти подані найчисленнішою групою народних депутатів-членів Комітету з питань освіти та науки. В цих законопроектах було повністю враховано пропозиції ПУЛЬСу. Законопроекти були схвалені 04.02.2016 року Парламентом і передбачали, що видатки на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних закладах, розташованих у містах обласного значення – обласних центрах, фінансуються з бюджетів цих міст, а на інших територіях – з відповідних обласних бюджетів. Окрім цього, передбачено: збільшення обсягу освітньої субвенції для обласних бюджетів, бюджету м. Києва та бюджетів міст – обласних центрів за рахунок розподілу частини резерву освітньої субвенції обсягом 877,9 млн. грн.; надання субвенції з державного бюджету обласним бюджетам, бюджету м. Києва та бюджетам міст – обласних центрів на підтримку підготовки робітничих кадрів у професійно-технічних та інших навчальних закладах у обсязі 997,9 млн. грн. за рахунок коштів стабілізаційної дотації;
- про перерозподіл коштів стабілізаційної дотації місцевим бюджетам для фінансування закладів професійно-технічної освіти. Комітет затвердив своїм рішенням постанову Кабінету Міністрів України №41 від 04.02.2016, якою визначено порядок спрямування до місцевих бюджетів 500 млн. грн. стабілізаційної дотації. Передбачалось, що ці кошти додатково до передбачених вищенаведеними законопроектами будуть спрямовані місцевим бюджетам на потреби ПТУ;
- пропозиції Президента України до Законів України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2016 рік" щодо фінансування професійно-технічної освіти" (№3830-3) та "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансування професійно-технічної освіти" (№3831-2). 18.03.2016 року Президент України наклав вето на вищезазначені законопроекти. Слід зазначити, що вето було накладено без належної аргументації і в порушення конституційних строків. Експерти ПУЛЬСу на засіданні Комітету звернули увагу народних депутатів на те, що у разі відхилення цих законопроектів проблема з фінансуванням професійно-технічної освіти не буде вирішена. Комітет не зміг прийняти результативного рішення з цього питання і виніс його без висновку на розгляд Парламенту;
- про внесення змін Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо спрямування 1,9 млрд. грн. коштів місцевим бюджетам у вигляді субвенції на фінансування пільгового проїзду окремих категорій громад в громадському транспорті (№4024). Законопроект був розроблений ПУЛЬСом, оскільки при прийнятті Держбюджету на 2016 рік на делеговані повноваження в сфері пільгового проїзду передбаченого законами України не заклали коштів. Комітет одногосно підтримав законопроект і Парламент його ухвалив в цілому як закон 18.02.2016;
- про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо упорядкування системи надходження та використання коштів із рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату (3038, 3038-1). Обидва законопроекти передбачали зменшення частки рентної плати, що зараховується до Державного бюджету з одночасним зарахуванням її частини до місцевих бюджетів. Законопроект №3038 передбачав такі пропорції: 95% до Держбюджету, 1,5% до обласних бюджетів, 1,5% до бюджетів міст обласного значення, районних та бюджетів об'єднаних територіальних громад, 2% до бюджетів міст районного значення, селищ та сіл. Внаслідок такого перерозподілу місцеві бюджети мають отримати близько 2,5 млрд. грн. Законопроект №3038-1 передбачав такі пропорції: 90% до Держбюджету, 4% до обласних бюджетів, 5% до бюджетів міст обласного значення, районних та бюджетів об'єднаних територіальних громад, 1% до бюджетів міст районного значення, селищ та

сіл. Внаслідок такого перерозподілу місцеві бюджети мають отримати близько 5 млрд. грн. В той же час, цей законопроект на відміну від першого не був збалансований і містив значні внутрішні неузгодженості, тому експерти ПУЛЬСу підтримали законопроект №3038. Комітет врахував ці пропозиції і рекомендував Парламенту підтримати позицію ПУЛЬСу;

- про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо туристичного збору (№2503а). Законопроектом пропонувалося зараховувати туристичний збір до спеціального фонду місцевих бюджетів із цільовим спрямуванням такого збору. Наразі туристичний збір зараховується до загального фонду місцевих бюджетів. ПУЛЬС надав негативний висновок на законопроект №2503а, оскільки його реалізація обмежує органи місцевого самоврядування щодо спрямування власних надходжень на розвиток територіальної громади. Комітет підтримав позицію експертів ПУЛЬСу і рекомендував Парламенту відхилити законопроект;
- про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо розподілу надходжень від штрафів за порушення правил зупинки, стоянки транспортних засобів в межах населених пунктів (р.№3585). Законопроектом передбачається новий порядок розподілу між Державним та місцевими бюджетами штрафів за порушення правил паркування в населених пунктах (50% на 50%) незалежно від того поліцейський чи інспектор паркувального простору наклав штрафні санкції. Наразі всі 100% таких штрафів спрямовуються до Держбюджету. Експертами ПУЛЬСу був підтриманий зазначений законопроект за умови врахування низки зауважень щодо інтересів об'єднаних територіальних громад. Комітет підтримав позицію експертів ПУЛЬСу і рекомендував Парламенту законопроект ухвалити в першому читанні з подальшим доопрацюванням у другому читанні.

Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики

Основними питаннями розгляду, що зачіпали інтереси місцевого самоврядування, були:

- про внесення змін до Податкового кодексу України щодо туристичного збору (2502а). Законопроект передбачає спрямування коштів туристичного збору виключно для просування туристичного продукту та розвитку туристичної інфраструктури відповідної територіальної громади. Він системно пов'язаний із законопроектом 2503а про внесення змін до Бюджетного кодексу на який ПУЛЬСом було надано негативний висновок до Бюджетного комітету. Внаслідок того, що Бюджетний комітет врахував висновок ПУЛЬСу на законопроект 2503а і рекомендував Парламенту його відхилити законопроект 2502а був знятий з розгляду Комітету;
- про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи справляння судового збору (3552). Законопроектом пропонується: застосувати єдиний підхід до визначення рівних ставок судового збору для всіх судових юрисдикцій, встановити їх граничний розмір; встановити однакову ставку судового збору при зверненні як до апеляційної, так і до касаційної інстанцій; об'єднати та знизити розмір судового збору за додаткові послуги суду щодо видачі документів. ПУЛЬС підтримував зазначений законопроект, оскільки його норми дозволять зменшити витрати місцевих бюджетів при поданні відповідних позовних заяв. В той же час, АМУ ще в рамках Проекту ДІАЛОГ було розроблено і просувались законопроекти, які взагалі передбачають скасування сплати судового збору при поданні позовів органами місцевого самоврядування. Комітет прийняв рішення рекомендувати Парламенту схвалити в першому читанні законопроект 3552.

Крім того, з Головою Комітету досягнуто згоди про проведення узгоджувальної наради з представниками ПУЛЬСу та АМУ на предмет визначення позицій по законопроектам, що стосуються місцевого самоврядування.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування*Меморандум про співпрацю*

16 березня Асоціацією міст України та Комітетом Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування підписано Меморандум про узгодження мети діяльності щодо впровадження реформи місцевого самоврядування. Сторони уклали Меморандум, зважаючи на необхідність поєднання зусиль для формування спроможного місцевого самоврядування та дбаючи про досягнення міжнародних стандартів у процесі надання послуг населенню.

Мета Меморандуму – співпраця між сторонами щодо прискорення процесу децентралізації влади в Україні та створення сприятливого середовища для проведення реформ системи місцевого самоврядування в Україні.

АМУ та парламентський Комітет співпрацюватимуть з питань формування правового поля реформи місцевого самоврядування за такими напрямками:

- напрацювання, обговорення, забезпечення прийняття проектів законодавчих актів для розвитку місцевого самоврядування та дотичних галузей;
- підвищення фахового рівня посадових осіб органів місцевого самоврядування щодо застосування нового законодавства на практиці.

Для реалізації цих пріоритетів Асоціація:

- організуватиме та сприятиме участі посадових осіб органів місцевого самоврядування і галузевих експертів у засіданнях робочих груп із напрацювання законодавства для реалізації реформи місцевого самоврядування та дотичних галузей;
- організуватиме спільні заходи для народних депутатів, представників міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та посадових осіб місцевого самоврядування для впровадження політики, спрямованої на розвиток місцевого самоврядування;
- проводитиме навчання, сприятиме впровадженню інструментів муніципального менеджменту;
- розроблятиме для органів місцевого самоврядування практичні рекомендації та модельні рішення із застосування нового законодавства на практиці.

У свою чергу Комітет бере зобов'язання:

- першочергово розглядати на своїх засіданнях проекти законодавчих актів, спрямовані на реформування місцевого самоврядування;
- брати участь у створенні робочих груп із напрацювання та фахового обговорення законопроектів;
- сприяти участі народних депутатів України – членів Комітету та працівників Секретаріату Комітету у робочих групах із напрацювання секторального законодавства, а також у виїзних засіданнях Комітету, які проводяться в рамках засідань професійних спілок та секцій, що об'єднують галузевих спеціалістів місцевого самоврядування.

Сторони очікують, що об'єднання їхніх зусиль сприятиме формуванню належного правового поля розвитку місцевого самоврядування і дотичних галузей, створенню правової основи для надання якісних публічних послуг населенню, підвищенню рівня професійної кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування щодо реалізації нових повноважень, що виникають у ході впровадження децентралізаційної реформи.

Меморандум діятиме до 31 грудня 2016 року.

Участь у засіданнях комітету

Комітет ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування

З січня 2016 року експерти проекту активно працювали в робочій групі при Комітеті ВРУ з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, на засіданнях яких розглядалися поправки і вироблялась остаточна узгоджена редакція до другого читання проекту Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (нова редакція) (реєстр. №2489 від 30.03.2015). На кінець кварталу було опрацьовано близько половини тексту проекту Закону.

Робота над проектом Закону ускладнена наявністю протилежних думок і необхідністю знаходження компромісу з багатьох питань. Зокрема, дискусійними є питання:

- обсяг повноваження сільських, селищних, міських голів із вирішення кадрових питань;
- процедура проведення конкурсу на посади службовців із огляду на особливості місцевого самоврядування;
- процедура здійснення державного нагляду.

Експерти проекту докладають максимальних зусиль для належного врахування інтересів місцевого самоврядування та його автономного по відношенню до держави статусу.

Крім цього, 3 березня Комітет за організаційно-методичної та фінансової підтримки проекту «Пульс» провів засідання круглого столу на тему: "Проблеми і перспективи законодавчого регулювання служби в органах місцевого самоврядування". Під час заходу обговорювалися концептуальні питання щодо:

- деполітизації служби в органах місцевого самоврядування;
- доцільності виведення виборних посад зі сфери законодавчого регулювання служби в органах місцевого самоврядування;
- можливості регулювання органами виконавчої влади певних стандартів муніципальної служби;
- запровадження нової класифікації посад в органах місцевого самоврядування;
- системи оплати праці муніципальних службовців.

Також учасники круглого столу розглянули шляхи законодавчого врегулювання зазначених питань під час підготовки до другого читання проекту Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (№2489).

На засіданнях Комітету були підтримали законопроекти, що стосуються питань виборчого законодавства в органах місцевого самоврядування, зокрема, в об'єднаних територіальних громадах:

- проект Закону про внесення змін до Закону України "Про місцеві вибори" (щодо фінансування підготовки і проведення перших виборів старост) (реєстр. № 3535 від 26.11.2015), що передбачає фінансування перших виборів старост із Державного бюджету України, як і всі інші перші вибори;
- проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо набуття повноважень сільських, селищних, міських голів (реєстр. № 4110 від 19.02.2016), що передбачає обов'язкову реєстрацію обраних голів перед оголошенням відповідного рішення ТВК на сесії ради.

Також експерти проекту ПУЛЬС 30.04.2016 року на засіданні Комітету взяли участь у обговоренні питання про хід впровадження реформи децентралізації влади та стан її виконання в частині передачі органам місцевого самоврядування повноважень у сферах державної реєстрації, державного архітектурно-будівельного контролю, державного земельного кадастру тощо. Було надано інформацію про проблемні питання при впровадженні нових повноважень щодо нагляду за виконанням будівництва та прийняттям в експлуатацію

збудованих об'єктів, реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, місця проживання фізичних осіб, надання відомостей Державного земельного кадастру фізичним та юридичним особам.

Комітет Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування, і житлово-комунального господарства

Експерти ПУЛЬСу протягом першого кварталу 2016 року в складі робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства готували проект Закону «Про житлово-комунальні послуги» (реєстр. № 1581-д від 10.12.2015) до другого читання. Зокрема, експертами проекту запропоновані механізм оплати послуги з гарячого водопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого водовідведення; механізм відбору виконавців послуги поводження з твердими побутовими відходами; зміст послуги поводження з побутовими відходами; система укладення договорів на надання житлово-комунальних послуг та розрахунків по укладених договорах. Вказані пропозиції враховані робочою групою для узгодження остаточного варіанту проекту Закону «Про житлово-комунальні послуги».

Також експерти проекту були залучені до діяльності робочої групи під головуванням заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування, і житлово-комунального господарства Сабашука П. П. з приводу ведення будівельного бізнесу. Так, при розгляді проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (щодо скасування пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту)» (реєстр. № 3610 від 10.12.2015) відстоювалася позиція про його відхилення як такого, що приведе до втрат місцевих бюджетів.

Участь у комітетських слуханнях:

- «Дерегуляція ведення бізнесу в будівництві», де експертами ПУЛЬСу відстоювалася позиція про недоцільність скасування таких неподаткових надходжень до місцевих бюджетів як пайова участь забудовників у розвитку інфраструктури міста.
- «Проблеми залучення інвестицій для модернізації галузі ЖКГ та шляхи їх вирішення». Експертами проекту ПУЛЬС при підготовці до цих комітетських слухань було проведено письмове опитування міст щодо проблем залучення інвестицій. Напрацьовані аналітичні матеріали з цих питань були передані до Комітету.

Комітет Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

Експерти ПУЛЬСу взяли участь у комітетських слуханнях «Про стан та перспективи енергозабезпечення столиці. Тарифна політика у сфері енергетики та комунальних послуг», на яких, зокрема, обговорили питання боргів комунальних теплопостачальних підприємств за спожитий природний газ, недосконалої системи тарифоутворення та необхідності запровадження принципів стимулювання.

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин

З метою підтримки об'єднаних територіальних громад Асоціацією було розроблено законопроект щодо передачі їм у комунальну власність земель за межами населених пунктів - проект Закону «Про віднесення земель державної власності за межами населених пунктів до комунальної власності об'єднаних територіальних громад» (реєстр. № 3510 від 24.11.2015). У той же час Держгеокадастр зареєстрував альтернативний законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності на територіях об'єднаних територіальних громад та врегулювання інших земельних відносин» (реєстр. № 3510-1 від 08.12.2015). Основна мета цього законопроекту – розширення повноважень Держгеокадастру щодо контролю за використанням та охороною земель. Поряд із тим пропонується, щоб передача земель

державної власності до комунальної об'єднаних територіальних громад відбувалася за умови встановлення меж об'єднаних територіальних громад і розроблення відповідної схеми планування території. Обидва законопроекти не отримали необхідної підтримки народних депутатів для прийняття в першому читанні. Тому на комітеті було прийнято рішення про необхідність розробки нового компромісного законопроекту, що влаштував би всі зацікавлені сторони. Експерти проекту ПУЛЬС були долучені до розробки нового тексту законопроекту, який 31 березня був зареєстрований за № 4355. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель» пропонує передати сільським, селищним, міським радам повноваження з розпорядження землями державної власності за межами населених пунктів як делеговані повноваження (крім земель оборони, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення на об'єктах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення та інших, які мають важливе значення для держави), а для об'єднаних територіальних громад встановити порядок передачі земель державної власності за межами населених пунктів у комунальну власність. Окрім цього, пропонується надати органам місцевого самоврядування контрольні функції за використанням та охороною земель.

Комітет Верховної Ради України з питань науки та освіти

Експерти ПУЛЬСу протягом першого кварталу були долучені до складу робочої групи для доопрацювання проекту Закону «Про освіту» (реєстр. № 3491 від 19.11.2015), зокрема в частині визначення сфер відповідальності органів місцевого самоврядування та держави в управлінні та фінансуванні сфери середньої, дошкільної та позашкільної освіти.

Комітетом з питань свободи слова та інформаційної політики

Експерт ПУЛЬСу виступ з доповіддю «Про стан та практичні потреби удосконалення Закону України «Про доступ до публічної інформації» в частині забезпечення відкритості та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування» на міжнародній конференції: «Доступ до публічної інформації в органах державної влади України через відкриті дані». Конференція проводилася Інформаційним управлінням Апарату Верховної Ради України, Комітетом з питань свободи слова та інформаційної політики, Представництвом Світового банку в Україні, програмою USAID «РАДА: відповідальність, підзвітність, демократичне парламентське представництво» за участю Державного агентства з питань електронного урядування України.

1.2.2. Підтримка прийняття постанов та рішень Уряду: інструменти взаємодії з Урядом України

Участь у засіданнях Кабінету Міністрів України

За звітний період експерти ПУЛЬСу взяли участь у 13 засіданнях Уряду. Завдяки діяльності представника в Уряді вдалося домогтися прийняття 14 нормативно-правових актів, що мають позитивний вплив на розвиток місцевого самоврядування:

- постанова КМУ від 13 січня 2016 р. № 2 «Про внесення змін до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів». Постанова поширює дію Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів на об'єднані територіальні громади;
- постанова КМУ від 18 січня 2016 р. № 15 «Деякі питання регулювання міжбюджетних відносин». Постанова поширює дію Порядку надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на об'єднані територіальні громади;
- постанова КМУ від 04 лютого 2016 р. № 41 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 727». Постанова передбачає спрямування до обласних бюджетів та бюджетів міст обласного значення 500 млн. грн. стабілізаційної дотації для фінансування закладів професійно-технічної освіти;

- постанова КМУ від 11 лютого 2016 р. № 99 «Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги» Постановою визначено умови оплати праці державних реєстраторів органів місцевого самоврядування;
- постанова КМУ від 24 лютого 2016 р. № 113 «Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального». Постанова передбачає запровадження системи електронного адміністрування реалізації пального та реєстрації платників акцизного податку з реалізації пального через електронну систему контролю, яка забезпечуватиме автоматичний облік в розрізі платників податку обсягів переміщення пального всередині країни та повноту сплати через електронні рахунки акцизного податку до бюджетів, в тому числі і місцевих;
- постанова КМУ від 24 лютого 2016 р. № 114 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру акцизних накладних». Постанова пов'язана з попередньою і передбачає запровадження акцизної накладної, як обов'язкового електронного документу при здійсненні операцій з реалізації пального на внутрішньому ринку. Це має сприяти підвищенню ефективності функціонування системи електронного адміністрування реалізації пального, а отже, забезпечення своєчасності та повноти сплати до бюджетів усіх рівнів сум акцизного податку;
- постанова КМУ від 24 лютого 2016 р. № 109 «Про затвердження Порядку зберігання протоколів зборів співвласників багатоквартирного будинку та розміщення інформації про рішення, прийняті такими зборами». Постановою встановлено порядок зберігання органами місцевого самоврядування протоколів зборів співвласників багатоквартирного будинку;
- постанова КМУ від 2 березня 2016 р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру». Постановою врегульовано окремі процедури надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування;
- постанова КМУ від 10 березня 2016 р. № 165 «Про внесення змін до Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій». Поширює дію порядків на об'єднані територіальні громади;
- постанова КМУ від 10 березня 2016 р. № 165 «Про внесення змін до Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій». Постановою дію порядку перерахування такої субвенції поширено і на об'єднані територіальні громади;
- постанова КМУ від 16 березня 2016 р. № 199 «Деякі питання надання у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій». Постановою розширюється цілі спрямування субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, зокрема на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт доріг; реалізацію проектів з енергоефективності та енергозбереження;
- постанова КМУ від 16 березня 2016 р. № 200 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад». Постановою передбачається встановити порядок та умови надання відповідної субвенції об'єднаними громадами у сумі 1 млрд грн на формування інфраструктури для забезпечення спроможності цих громад;
- постанова КМУ від 21 березня 2016 р. № 205 «Деякі питання ведення Державного земельного кадастру». Постановою затверджено Порядок проведення стажування у сфері земельних відносин адміністраторів центрів надання адміністративних послуг та уповноважених посадових осіб виконавчих органів місцевого самоврядування, які мають право надавати відомості з Державного земельного кадастру;
- постанова КМУ від 30 березня 2016 р. № 290 «Деякі питання надання у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій». Постановою розширюється цілі спрямування субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку

окремих територій, зокрема будівництво, реконструкцію об'єктів освіти та охорони здоров'я, що вводитимуться в експлуатацію у 2016-2017 роках.

Завдяки діяльності представника в Уряді вдалося домогтися відхилення 2 нормативно-правових актів, що могли б негативно вплинути на розвиток місцевого самоврядування:

- проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо перерозподілу між місцевими бюджетами акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі нафтопродуктів, скрапленого газу, речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, палива моторного альтернативного, з наступним спрямуванням відповідних надходжень на будівництво, ремонт та реконструкцію автомобільних доріг». Законопроект мав бути схвалений Урядом та внесений до Парламенту на виконання пункту 4 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік». Представнику вдалося переконати Міністерство та Уряд в недоцільності подання таких законодавчих пропозицій, оскільки їх реалізація зменшить надходження місцевих бюджетів на 2,9 млрд. грн. та призведе до позбавлення органів місцевого самоврядування базового рівня дієвих інструментів боротьби з тіньовою економікою;
- проект розпорядження КМУ «Про схвалення Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік», підготовлений Міністерством. В зазначеному проекті не було враховано пропозиції Національного конгресу місцевого самоврядування України, підготовлених експертами АМУ та ПУЛЬСу, зокрема не передбачалось жодних кроків по реалізації реформи місцевого самоврядування та поглиблення бюджетної децентралізації. Проект не направляє на погодження в АМУ як того передбачає регламент КМУ та Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування». Уряд прийняв рішення направити проект на доопрацювання з метою врахування інтересів місцевого самоврядування.

Меморандум з Мінрегіоном

16 лютого Асоціація міст України в рамках проектів МТД «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування (ПУЛЬС)», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку, і «Прозорий, підзвітний, ефективний бюджетний процес на місцевому рівні в Україні», що фінансується Європейським Союзом, та Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України підписали Меморандум про узгодження мети діяльності щодо впровадження реформи місцевого самоврядування.

Сторони підписали Меморандум, виходячи з необхідності поєднання зусиль для формування спроможного місцевого самоврядування та дбаючи про досягнення міжнародних стандартів у процесі надання послуг населенню. Мета співпраці - прискорення процесу децентралізації влади в Україні та створення сприятливого середовища для проведення реформ системи місцевого самоврядування.

АМУ та Мінрегіон задекларували намір співпрацювати за такими напрямками:

- формування правового поля реформи місцевого самоврядування (напрацювання та забезпечення прийняття нормативно-правових актів для впровадження децентралізаційної реформи, підвищення фахового рівня посадових осіб органів місцевого самоврядування та інше)
- поглиблення фіскальної децентралізації (розробка системи соціальних стандартів та бюджетних нормативів для фінансування делегованих повноважень та інше)
- планування та розгортання галузевих реформ (розробка концепцій розвитку галузей у відповідності з Концепцією реформування місцевого самоврядування та проведення національного галузевого діалогу та інше)
- формування спроможних територіальних громад

Для досягнення цих цілей ПУЛЬС надасть підтримку діяльності на регіональному рівні двох галузевих консультантів в кожній області: загальних юридичних питань та просування успіхів децентралізаційної реформи.

Асоціація, відповідно до взятих на себе зобов'язань, проводитиме навчання і засідання за участі посадових осіб органів місцевого самоврядування і галузевих експертів у створених платформах для секторального діалогу задля напрацювання законодавства з метою впровадження політики розвитку місцевого самоврядування та реалізації галузевої децентралізації. Також АМУ надаватиме фінансову, організаційну і методичну допомогу діяльності консультантів офісів реформ.

Мінрегіон створить платформи для галузевого діалогу і напрацювання проектів нормативно-правових за участі представників галузевих міністерств та здійснюватиме методичну підтримку долучених до роботи в офісах реформ консультантів, забезпечить їх співпрацю з обласними державними адміністраціями.

Сторони очікують, що поглиблення співпраці матиме результатом формування належного правового поля для розвитку місцевого самоврядування і дотичних галузей, а також створення правової та інституційної основи для надання якісних публічних послуг населенню.

Меморандум діятиме до 31 грудня 2016 року.

Співпраця з центральними органами виконавчої влади

Кабінет Міністрів України

Протягом січня-лютого експерти проекту взяли участь у низці нарад під головуванням першого заступника Міністра Кабінету Міністрів Паракуди О.В. з питання підготовки та подання на розгляд Прем'єр-міністра України узгоджених позицій стосовно законопроектів із удосконалення земельних відносин. Ці законопроекти, зокрема, пропонують надати Держгеокадастру контрольні та наглядові функції за органами місцевого самоврядування, обмежити права громадян на отримання земельних ділянок у власність, переглянути процедури проведення земельних торгів (аукціонів). На нарадах експертами проекту ПУЛЬС були висловлені зауваження до цих законопроектів. За результатами наради законопроекти направлені на доопрацювання.

12 березня 2016 року експерти проекту взяли участь у нараді під головуванням Віце-прем'єр-міністра України – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Зубка Г.Г. з питань вирішення актуальних питань реформування системи охорони здоров'я, освіти, соціального захисту у контексті децентралізації влади. Зокрема, обговорювалися питання створення опорних шкіл, необхідності розроблення формульного підходу до розрахунків міжбюджетних трансфертів стосовно забезпечення первинного і вторинного рівня медичної допомоги. За результатами наради було вирішено при розробці законодавства щодо реформування соціальної сфери враховувати положення Концепції реформування місцевого самоврядування, за участю всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування продовжити роботу з розроблення та затвердження державних стандартів (нормативів) якості адміністративних, соціальних та інших послуг, що надаються населенню у відповідних сферах.

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

АМУ ініціювала проведення робочої наради щодо врегулювання питання зменшення тарифів за електричну енергію, що відпускається на потреби зовнішнього освітлення. Участь у нараді взяли експерти проекту, представники органів місцевого самоврядування, Мінрегіону, Мінрегіонвугілля, Мінфіну, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕП). За результатами наради було прийнято рішення рекомендувати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, призупинити дію постанови від 28 грудня 2015 року № 3141 «Про

внесення змін до Порядку диференціювання за годинами доби тарифів на електроенергію, яка використовується для зовнішнього освітлення населених пунктів, затвердженого постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України, від 22 жовтня 2004 року № 1030» до встановлення обґрунтованих тарифів на електроенергію та надати економічне обґрунтування підвищення коефіцієнту з 0,25 до 0,6 до загального тарифу на електроенергію, що використовується для зовнішнього освітлення населених пунктів із відповідними розрахунками.

Експерти проекту протягом кварталу брали участь у тижневих нарадах з актуальних питань децентралізації, реформування місцевого самоврядування під головуванням Першого заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Негоди В.А., що проводилися щопонеділка протягом звітнього кварталу. На цих нарадах, зокрема, обговорювалися:

- окремі положення проекту Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою»;
- зміни до Плану заходів із реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади;
- проект Закону «Про внесення змін до Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” (щодо розширення видів містобудівної документації на місцевому рівні)»;
- проект Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації Плану соціально-економічного розвитку добровільного об’єднання територіальної громади.

Експерти асоціації взяли участь у робочій нараді Мінрегіону щодо вирішення питання розблокування рахунків об’єднаних територіальних громад. У березі місяці Державна казначейська служба неправомірно закрила рахунки об’єднаних територіальних громад, на які надходила плата за надання адміністративних послуг. Це повністю заблокувало процес надання відповідних послуг громадянам у таких громадах. Висновок щодо неправомірності дій Держказначейство підтвердило Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства у своєму листі до Кабінету Міністрів України. Держказначейство обґрунтовує свою позицію, посилаючись на окремі спеціальні норми Бюджетного кодексу, що не поширюються на об’єднані територіальні громади, і не зважає на загальні норми цього ж Кодексу, які дозволяють таке фінансування. Неможливість отримання адміністративних послуг громадянами на території об’єднаних територіальних громад дискредитує проведення децентралізаційної реформи в цілому й ідеї об’єднання, зокрема. За результатами наради експертами проекту ПУЛЬС заплановано в наступному кварталі розробку відповідного законопроекту, який усуне цю законодавчу колізію.

Міністерство освіти та науки України

Експерти ПУЛЬСу у січні взяли участь у нараді Міносвіти з питань фінансування професійно-технічних закладів під головуванням заступника Міністра освіти і науки Гевко А.Є. У нараді взяли участь представники Мінфіну, Мінрегіону. За результатами наради визначено про необхідність передачі таких закладів на обласний рівень. Домовленості досягнуті на цій нараді були реалізовані у законопроектах, розроблених проектом, та зареєстрованих у парламенті за № 3830-1 від 27.01.2016 та № 3831 від 27.01.2016

Міністерство соціальної політики України

Експерти ПУЛЬСу у січні взяли участь у нараді Мінсоцполітики щодо повноважень органів місцевого самоврядування під головуванням першого заступника Мінсоцполітики Шевченка В.В. За результатами наради міністерством підготовлено методичні рекомендації щодо виконання власних (самоврядних) повноважень об’єднаної територіальної громади у сфері соціального захисту населення.

1.3. Поліпшується практика діяльності ОМС завдяки якісній законодавчій основі децентралізаційної реформи, в рамках якої діють ОМС

1.3.1. Правова та методологічна допомога

З березня ПУЛЬС долучив до роботи в регіональних консультантів з організаційно-правових питань. При відборі консультантів перевага була надана працівникам офісів реформ, створених в 2015 році проектом ДІАЛОГ для підтримки впровадження децентралізаційної реформи на регіональному рівні.

Протягом звітного періоду регіональними консультантами з організаційно-правових питань проекту ПУЛЬС надано **296** юридичних консультацій.

Таблиця 5. Надання консультацій регіональними консультантами з правових питань

Область	Всього	По сферах								
		Кадри	Адмін-послуги	ЖКГ	Земля	Комунальна власність	МЕР	Охорона здоров'я	Соціальний захист	Освіта
Вінницька	6	4	1						1	
Волинська	8	8								
Дніпропетровська	15	15								
Донецька	9	9								
Житомирська	9	5			1	1	1	1		
Закарпатська	12	6			2		4			
Запорізька	10	10								
Івано-Франківська	20	15					1			4
Київська	13	7	3				1			2
Кіровоградська	9	9								
Луганська	4	4								
Львівська	11	10								1
Миколаївська	14	14								
Одеська	8	3	1				2	1		1
Полтавська	8	2					4	1		1
Рівненська	27	27								
Сумська	8	7								1
Тернопільська	5	3					1		1	
Харківська	14	10	2				2			
Херсонська	18	18								
Хмельницька	18	5	7			2	2	1		1
Черкаська	14	9	1	1	2	1				
Чернівецька	15	9	2		1		2			1
Чернігівська	21	14			4	3				
ВСЬОГО	296	223	17	1	10	7	20	4	2	12

У лютому Мінрегіон створив експертну групу для невідкладного реагування у вирішенні питань об'єднаних територіальних громад, об'єднавши зусилля представників центральних органів виконавчої влади, всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування та експертів. Експертна група відслідковує проблемні питання громад та надає відповідні консультації органам місцевого самоврядування. Керівники об'єднаних громад можуть вийти на зв'язок із експертами: зателефонувати чи написати електронного листа і

сформулювати свої запитання. У склад групи невідкладного реагування увійшли експерти проекту ПУЛЬС: старший експерт проекту Олександр Слобожан та директор Центру аналізу та розробки законодавства Ярослав Рабошук.

1.3.2. Веб-інструменти для підвищення ефективності діяльності ОМС

У звітний квартал діяльність за цим напрямом не здійснювалась.

1.3.3. Зворотній зв'язок: одержання та поширення

Протягом звітного кварталу експертами ПУЛЬСу проведено низку опитувань посадових осіб органів місцевого самоврядування.

- З метою обґрунтування позиції Асоціації міст України стосовно відхилення законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (щодо скасування пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту)» (реєстр. № 3610 від 10.12.2015) до обласних центрів, міст обласного значення були надіслані відповідні запити щодо фактичних розмірів отриманих коштів від пайової участі, можливих втрат від їх ненадходження, цільовим використанням таких коштів. Опрацьовані відповіді на запит допомогли обґрунтувати позицію експертів ПУЛЬСу щодо необхідності відхилення цього Законопроекту.
- У рамках співпраці з Комітетом Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства, для підготовки матеріалів комітетських слухань із розгляду питання «Проблеми залучення інвестицій для модернізації галузі ЖКГ та шляхи їх вирішення», експертами ПУЛЬСу серед органів місцевого самоврядування – членів Асоціації міста зібрана інформація щодо:
  - виконаних інвестиційних проектів; проектів, що перебувають у процесі реалізації; проектів, що перебувають у стадії розробки;
  - проблем, що виникають в органах місцевого самоврядування при реалізації інвестиційних проектів (у тому числі й у рамках державно-приватного партнерства);
  - пропозицій про внесення змін до законодавчих актів України, що дадуть можливість вирішити актуальні проблеми у цій сфері.
- Проблемні питання, за результатами аналізу зібраної інформації, були озвучені в ході комітетських слухань. За наслідками їх обговорення були прийняті конкретні Рекомендації щодо вжиття заходів для вирішення проблемних питань.
- З метою узагальнення позиції щодо проекту Закону «Про житлово-комунальні послуги» для врахування під час підготовки до другого читання, експертами ПУЛЬСу була проведена робота щодо збору та аналізу відповідних пропозицій від органів місцевого самоврядування – членів Асоціації міст України. Отримані пропозиції були систематизовані та винесені на розгляд роботи Робочої групи Комітету ВРУ з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства з доопрацюваннями з метою підготовки до розгляду в другому читанні зазначеного проекту Закону.
- Експерти проекту ініціювали збір проблемних питань, що виникають або прогнозовано виникатимуть у процесі реалізації Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку». Частина з цих питань, що стосується безпосередньо житлової послуги з управлінням багатоквартирним будинком, була винесена на розгляд Робочої групи Комітету з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства з доопрацювання з підготовки до розгляду в другому читанні зазначеного проекту Закону «Про житлово-комунальні послуги». Вирішення іншої частини питань, що стосуються відсутності підзаконних актів для реалізації норм Закону, було ініційовано під час робочих нарад з представниками Мінрегіону.

ОР 2: Ресурси місцевого самоврядування збільшилися**2.1. Збільшено обсяг власних ресурсів місцевого самоврядування, що забезпечує його фінансову автономію****2.1.1. Інструменти для збільшення власних ресурсів ОМС**

У звітному періоді основна діяльність в цьому компоненті була зосереджена на підготовці пропозицій до Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік. Оскільки цим документом визначатимуться напрями реформування законодавства та практики його застосування у сфері збільшення власних ресурсів органів місцевого самоврядування на 2017 рік.

Експертами ПУЛЬСу на протязі січня-лютого було підготовлено, оформлено та надіслано до Мінфіну від імені Національного конгресу місцевого самоврядування України низку пропозицій до Основних напрямів.

Умовно запропоновані ПУЛЬСом положення можна розділити на такі групи:

- 1) формування законодавчої основи щодо ефективного та прозорого використання ресурсів місцевих бюджетів для реалізації делегованих повноважень;
- 2) запровадження середньострокового планування;
- 3) нарощування податкової бази місцевого самоврядування та легалізації доходів, зокрема шляхом посилення контролю муніципалітетів за адмініструванням податку на доходи фізичних осіб;
- 4) підвищення ефективності податків на власність шляхом розширення повноважень органів місцевого самоврядування в сфері формування фіскальних реєстрів та адміністрування місцевих податків і зборів.

На першому етапі всі пропозиції ПУЛЬСу були проігноровані Мінфіном. Під час розгляду на Уряді проекту Основних напрямів завдяки позиції представника АМУ зазначений документ був направлений на доопрацювання з метою врахування інтересів місцевого самоврядування.

Після цього Мінфіном було підготовлено доопрацьований проект Основних напрямів, де вже були враховані окремі пропозиції ПУЛЬСу (наводяться в таблиці нижче). До цього часу цей документ ще не розглянутий Урядом, а робота ПУЛЬСу над ним спільно з Мінфіном продовжується.

Таблиця 6. Врахування пропозицій ПУЛЬСу до проекту Основних напрямів

Пропозиції Національного Конгресу місцевого самоврядування України надані листом від 15.02.2016 № 01-13/016	Проект ОНБП на 2017 рік підготовлений Мінфіном станом на 21.03.2016 № 9743/0/1-16	Стан врахування пропозицій ПУЛЬСу
Переглянути застосування галузевих стандартів надання послуг та нормативів при здійсненні видатків з місцевих бюджетів, зокрема щодо мережі, штатних нормативів, робочого навантаження, нормативів витрат бюджетних установ, передбачивши можливість щорічного коригування вартісної величини	Продовження роботи з оптимізації мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури, інших галузей бюджетної сфери Оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів шляхом створення опорних шкіл, об'єднання малокомплектних шкіл, зміни їх типу та/або ступеня, реорганізації тощо Підвищення наповнюваності	Враховано частково

<p>державних соціальних стандартів залежно від зміни цін та інших умов їх формування</p>	<p>класів у загальноосвітніх навчальних закладах (у сільській місцевості – не менше ніж 15 учнів, у міській місцевості – не менше ніж 25 учнів) та груп у дошкільних навчальних закладах Реформування та оптимізація мережі професійно-технічних навчальних закладів не менш як на 5 відсотків, а також вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації шляхом проведення оцінки ефективності та успішності їх діяльності</p>	
<p>Посилення контролю за адмініструванням податку на доходи фізичних осіб шляхом запровадження загального декларування доходів громадян, забезпечення сплати податку за місцем розташування відокремлених підрозділів суб'єктів господарювання, застосування методу контролю за витратами</p>	<p>Запровадження одноразового добровільного декларування майнового стану фізичних осіб Запровадження непрямих методів контролю за відповідністю доходів і витрат фізичних осіб Мінімізація ризиків ухилення від сплати податків та спрощення адміністрування податків шляхом: удосконалення механізму протидії ухиленню від сплати податків та зменшенню податкових зобов'язань розвитку електронних сервісів для платників податків, зокрема забезпечення повноцінного функціонування електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків»</p>	<p>Враховано частково</p>
<p>Реформування діючої системи надання соціальних пільг шляхом здійснення монетизації та поступового переходу на адресну грошову допомогу. Передбачити забезпечення прямого зв'язку між соціальними пільгами та джерелами і механізмом відшкодування їх вартості</p>	<p>Вдосконалення механізму забезпечення адресності надання всіх видів пільгових послуг з упорядкуванням категорій їх отримувачів і встановленням економічно та соціально обґрунтованих нормативів споживання Розроблення та імплементація системи оцінки фінансово-майнового</p>	<p>Враховано</p>

надавачам, посилення адресності надання всіх видів пільгових послуг з упорядкуванням переліку їх отримувачів і встановленням економічно та соціально обґрунтованих нормативів споживання відповідних послуг	стану фізичних осіб – одержувачів соціальної допомоги за непрямыми ознаками Монетизація субсидій та пільг Підвищення адресності надання фінансової допомоги учням та студентам навчальних закладів з урахуванням матеріального стану	
Запровадження середньострокового бюджетного планування на рівні місцевих бюджетів	Запровадження середньострокового бюджетного прогнозування на рівні місцевих бюджетів, що мають взаємовідносин з державним бюджетом	Враховано

2.1.2. Поширення кращих практик та реплікація досвіду

В рамках діяльності Проекти з підвищення ефективності використання муніципалітетами власних ресурсів та податків на власність експертами ПУЛЬСу на сайті АМУ було створено спеціальний розділ для депутатів місцевих рад в якому зібрано та розміщено найкращі рішення місцевих рад «Про затвердження місцевих бюджетів на 2016 рік» та «Про затвердження Положень про місцеві податки та збори у 2016 році». Крім того, через цей розділ експерти ПУЛЬСу надали об'єднаним громадам типові рішення про місцевий бюджет та місцеві податки і збори. Активне використання цього інтерактивного інструменту обміну досвідом вже у першому кварталі дало свої позитивні результати:

- зменшилась кількість конфліктних ситуацій між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями, територіальними підрозділами податкової служби щодо затвердження місцевих бюджетів та запровадження місцевих податків та зборів, зокрема плати за землю та податку на нерухоме майно. Якщо у 2015 році звернення до АМУ з цього приводу носили масовий характер, то на початку 2016 року експерти ПУЛЬСу не зафіксували жодного випадку;
- органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад без порушення термінів та норм законодавства затвердили свої перші рішення про місцеві бюджети, а також про місцеві податки та збори;
- збільшилась кількість муніципалітетів (з 4 у 2015 до 23 у 2016), які почали запроваджувати диференційовані ставки податку на нерухомість з використанням коефіцієнтів зональності та категоріальності. Це дозволяє збільшити надходження місцевих бюджетів і забезпечити соціальну справедливість при встановлення цього податку. Якщо у 2015 році ці інструменти активно використовували лише місто-обласні центри, то наразі до цього долучаються і інші міста обласного значення;
- за даними Мінфіну надходження податку на нерухоме майно на 2016 рік затверджені місцевими радами в обсязі 0,8 млрд. грн. (у 2015 році цей показник становив 0,2 млрд. грн.). Наразі фактичні надходження податку за січень-березень поточного року склали 0,3 млрд. грн.

2.2. Створено умови та інструменти для доступу ОМС до додаткових фінансових ресурсів

2.2.1 Навчання для посадових осіб ОМС

Діяльність за цим напрямом не здійснювалась

2.2.1. Просування доступу до ресурсів

У звітному періоді основна діяльність за цим напрямом не здійснювалась. В той же час, експертами ПУЛЬСу для органів місцевого самоврядування було підготовлено Довідник міжнародних проектів і програм у сфері децентралізації та регіональної політики, що реалізуються в Україні «Можливості для розвитку громад». Основна його мета показати муніципалітетам напрями залучення грантових та кредитних ресурсів від різноманітних міжнародних організацій та програм. Довідник має підготувати працівників муніципалітетів до використання промоційної веб-платформа для проектних ідей.

Довідник містить перелік основних міжнародних організацій, які надають підтримку органам місцевого самоврядування.. Довідник показує весь спектр резервів у вигляді грантових коштів та кредитних ресурсів та покликаний підштовхнути муніципалітети до залучення донорських коштів на розвиток населених пунктів.

ОР 3: Спроможність зацікавлених сторін збільшилась

Контекст

Україна увійшла 2016 рік в умовах, коли вже почалося розгортання реформи з децентралізації влади та передачі повноважень на базовий, найближчий до людей рівень. Громади, зокрема й новостворені – об'єднані (ОТГ), намагаються освоїти збільшені фінансові ресурси, які з'явилися у результаті реформи міжбюджетних відносин 2015 року, навчаються виконувати нові повноваження та надавати більше послуг своїм жителям.

Діяльність ПУЛЬСу зосереджена на безпосередніх учасниках процесу реформування та на тих, на кого впливають результати реформ. Це - стейкхолдери реформи на усіх рівнях: державні діячі, посадовці місцевого самоврядування, в тому числі об'єднаних територіальних громад, медійники, активна громадськість. Проект діє за алгоритмом «знаємо»-«вміємо»-«можемо»-«переконуємо». У його рамках розпочато комплекс різноманітних навчально-професійних заходів для різних аудиторій. ПУЛЬС працює над формуванням у них розуміння і спроможності освоїти нові знання, вчить працювати в нових обставинах та просувати свої досягнення. При цьому забезпечується гнучкість та чутливість у підходах до кожної з аудиторій та враховуються її потреби (до прикладу, практикуми – для посадовців ОМС, інформаційні семінари – для представників ЗМІ, заходи в бібліотеках – для активних громадян).

ПУЛЬС забезпечує ефективні канали спілкування посадовців та експертів у сфері децентралізації зі ЗМІ. Регулярне висвітлення ходу та переваг децентралізації спрямоване на заповнення «інформаційного вакууму» про реформу в країні. Мета – наблизити та адаптувати інформацію державного службовця, який впроваджує реформу, до рівня розуміння пересічного громадянина. Для цього у регіонах регулярно проводяться прес-клуби, де журналісти отримують просту і доступну інформацію, яку зможуть донести до громадян. У лютому (25-26 лютого) ПУЛЬС провів національний прес-клуб - масштабний інформаційний семінар для майже 100 представників регіональних медіа. Саме регіональні журналісти часто працюють в умовах несприяття та обмеженого інформування з боку влади, а, отже, потребують надійної інформаційної підтримки. У рамках семінару ПУЛЬС організував «Каву з Віце-прем'єр-міністром». Журналісти отримали змогу у неформальній обстановці поспілкуватися з Г.Зубком.

Попри чітку політичну волю до реформування влади критика змін і гальмівні заклики, дискусії щодо проблем та перешкод реформи ще не втрачають силу. У громадську свідомість систематично та на різних рівнях вносяться міфи, побоювання, дезінформація. ПУЛЬС вбачає одним із важливих завдань проводити широку просвітницько-роз'яснювальну діяльність на всіх рівнях. Інформація для всіх аудиторій має бути доступною, зрозумілою та заснованою на обґрунтованих фактах, щоб переконати у доцільності та перевагах реформування для кожного громадянина та України в цілому.

3.1. ОМС та стейкхолдери знають та спроможні виконувати нові повноваження, що витікають із децентралізаційної реформи

3.1.1. Навчання для ОМС місцевого рівня

Практикуми із застосування законодавства в РВ АМУ

Практикуми з застосування законодавства – це одноденні заходи для працівників місцевого самоврядування, які ПУЛЬС проводить у Регіональних відділеннях АМУ. Головна мета – вивчення і роз'яснення застосування законодавчих новацій та чинних законів, обмін досвідом.

Теми практикумів було визначено за результатами моніторингу потреб у навчанні, проведеного РВ АМУ.

У лютому-березні 2016 року відбулося **23 практикуми** із застосування законодавства, у яких взяли участь **470** посадовців місцевого самоврядування.

Дата, місце проведення, коло учасників	Тема	Інформація про захід
<p>10 лютого 2016 року, Львівське РВ АМУ м. Львів</p> <p>Учасники: 30 осіб - міські голови, їх заступники, керуючі справами виконкому, керівники управлінь ЖКГ</p>	<p>Реалізація Закону України «Про особливості здійснення права власності в багатоквартирному будинку»</p>	<p>В ході практикуму учасники засвоїли теоретичні положення Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», отримали рекомендації модератора щодо його реалізації. Зокрема, детально розглянуто організаційно-правові засади управління багатоквартирним будинком, права наймачів, обов'язки співвласників, форми управління тощо. Учасники обговорили практичні аспекти участі органів місцевого самоврядування у процесі здійснення права власності у багатоквартирному будинку; актуальні питання створення малих та середніх управляючих компаній, реформування житлово-комунальних підприємств і завдання органів місцевого самоврядування в контексті цих новацій.</p>
<p>12 лютого 2016 року Рівненське РВ АМУ м. Рівне.</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські голови, секретарі місцевих рад.</p>	<p>Застосування у практичній роботі органів місцевого самоврядування Закону України «Про внесення змін до ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо поіменного голосування»</p>	<p>Учасники практикуму детально розглянули зміни до ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо поіменного голосування, які були прийняті Парламентом наприкінці минулого року для забезпечення більшої відкритості процесу ухвалення рішень місцевими радами.</p> <p>Модератор заходу на прикладі міст Рівне та Здолбунів дала фахові рекомендації слухачам щодо практичного впровадження Закону; розповіла про новий порядок ведення протоколу сесій та оприлюднення результатів поіменного голосування. В ході навчання розглянуто різні варіанти фіксації результатів поіменного голосування та сформульовано чіткі поради щодо виконання вимог Закону для малих міст і селищ, у яких нема можливості запровадити електронну систему голосування або забезпечити висвітлення сесій в он-лайн режимі.</p>
<p>16 лютого 2016 року Закарпатське РВ АМУ м. Ужгород</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські, селищні, голови, їх заступники, фахівці, відповідальні за проведення державних закупівель</p>	<p>Особливості проведення процедур тендерних закупівель місцевими радами у 2016 році</p>	<p>Учасники практикуму розглянули законодавство, що регулює процедури закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти; ознайомилися з основними принципами здійснення державних закупівель та порядком створення комітету з конкурсних торгів, обговорили питання забезпечення відкритого доступу до інформації про закупівлю та вимоги до оприлюднення результатів. Особливу увагу приділено причинам та порядку оскаржень учасниками процедур державних закупівель.</p> <p>Друга частина практикуму відбулась у форматі дискусії, що дало можливість учасникам отримати кваліфіковані поради, зокрема з питань: проведення комунальним підприємством процедури закупівлі послуг з вивезення сміття та утримання цвинтарів; зміни ціни договору при закупівлі електроенергії;</p>

		закупівлі товарів, робіт і послуг на умовах співфінансування в рамках проектів, що фінансуються міжнародними донорськими фондами.
17 лютого 2016 року, Івано-Франківське РВ АМУ м. Івано-Франківськ Учасники: 20 осіб - міські голови, їх заступники, секретарі рад, керівники депутатських комісій.	Загальні положення та застосування на практиці Закону України «Про запобігання корупції». Розв'язання конфліктів інтересів в місцевому самоврядуванні	Учасники практикуму розпочали роботу з аналізу нового Закону України «Про запобігання корупції»: основні положення, засади функціонування системи запобігання корупції в органах місцевого самоврядування, порядок застосування антикорупційних механізмів, відповідальність місцевих посадовців за вчинення корупційних правопорушень. Детально розглянуто заходи запобігання одержанню неправомірних вигод чи подарунків. Модератор на конкретних прикладах роз'яснив, як діяти посадовим особам місцевого самоврядування у суперечливих ситуаціях, наприклад, у разі спроби підкупу, підкидання підозрілих речей, тиску через близьких чи рідних. Другим етапом практикуму стало вивчення питань виявлення та врегулювання конфлікту інтересів у роботі осіб, уповноважених на виконання функцій місцевого самоврядування.
23 лютого 2016 року Вінницьке РВ АМУ м.Вінниця Учасники: 20 осіб - міські голови, заступники міських голів, секретарі місцевих рад, юристи, представники об'єднаних громад та сіл, з якими ведеться робота щодо об'єднання	Законодавчі засади та практика організації роботи об'єднаних громад: порядок реорганізації органів місцевого самоврядування, формування виконавчих органів, розробка Стратегічного плану розвитку об'єднаної громади	Учасники заходу розглянули юридичні та практичні аспекти організації роботи об'єднаних громад. На прикладі Калинівської міської об'єднаної територіальної громади слухачі детально ознайомились з процедурами державної реєстрації та реорганізації органів місцевого самоврядування, що увійшли в об'єднану громаду, інфраструктурним та кадровим забезпеченням, порядком формування нових виконавчих органів, правовими основами формування бюджету, розробкою стратегічного плану розвитку об'єднаної громади
25 лютого 2016 року Луганське РВ АМУ м. Северодонецьк Учасники: 20 осіб - заступники міських голів, начальники управлінь та відділів з питань економіки	Державний фонд регіонального розвитку: нормативно - правове забезпечення та практика застосування	В ході практикуму обговорено законодавство, що регламентує функціонування Державного фонду регіонального розвитку: ст. 24-1 Бюджетного кодексу України, Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, та Порядок використання коштів ДФРР. Практична частина практикуму була присвячена вивченню юридичних та практичних аспектів розробки і подання проектної пропозиції до ДФРР.
25 лютого 2016 року Київське РВ АМУ м. Київ. Учасники: 20 осіб - міські голови, заступники міських голів	Ефективне застосування в практиці законів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг	Учасники заходу розглянули законодавчу базу, що регламентує розширення повноважень органів місцевого самоврядування з надання адміністративних послуг; проаналізували особливості виконання нових повноважень з державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців і речових прав на нерухоме майно. В цьому контексті детально розглянуто питання внесення змін до структури виконавчих комітетів, введення до штатних розписів посад державних реєстраторів,

		<p>укладення договорів та підключення до державних реєстрів.</p> <p>Місцеві посадовці отримали методичні рекомендації модератора щодо забезпечення надання жителям громад послуг з реєстрації місця проживання фізичних осіб, формування та ведення реєстру територіальної громади. Ці повноваження місцевого самоврядування починає виконувати з 4 квітня 2016 року</p> <p>Також учасники ознайомились з законодавчими засадами отримання функцій з надання дозвільних документів у сфері архітектурно-будівельного контролю, а також розглянули правове регулювання утворення та функціонування центрів надання адміністративних послуг.</p>
<p>25 лютого 2016 року Волинське РВ АМУ м. Луцьк</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські голови, секретарі рад, керівники юридичних управлінь/відділів</p>	<p>Актуальні питання виконання норм антикорупційного законодавства посадовими особами місцевого самоврядування. Конфлікт інтересів і способи його врегулювання</p>	<p>Під час практикуму учасники розглянули новації антикорупційного законодавства та ознайомились з новою системою антикорупційних органів. Модератор дав фахові пояснення посадовцям місцевого самоврядування, як необхідно діяти в разі надходження пропозиції неправомірної вигоди чи подарунка; роз'яснив правові аспекти конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування та способи його врегулювання; акцентував увагу на способах протидії корупції та різних видах відповідальності за корупційні дії.</p> <p>Окрему роль на практикумі було відведено питанням фінансового контролю, зокрема, правилам роботи з новою системою електронного декларування майна і доходів, заповненню декларації нового зразка та порядку її оприлюднення.</p>
<p>26 лютого 2016 року Житомирське РВ АМУ м. Житомир.</p> <p>Учасники: 20 осіб - заступники міських голів, керуючі справами виконавчих комітетів, керівники підрозділів з питань діловодства, зв'язків з громадськістю</p>	<p>Електронні звернення і петиції як механізм комунікації влади та суспільства</p>	<p>Учасники практикуму ознайомились зі змінами до Закону України «Про звернення громадян», якими унормовується подання громадянами до органів місцевого самоврядування звернень в електронній формі, а також запроваджується особлива форма колективного звернення - електронна петиція.</p> <p>Представники місцевого самоврядування вивчили правові та практичні аспекти застосування у роботі електронних інструментів комунікації з громадськістю: принципи створення електронних форм та існуючі платформи для прийняття і адміністрування петицій і звернень, вимоги до їх оформлення і змісту, порядок подання і розгляду, підготовка та оприлюднення відповідей на них.</p> <p>Модератор провела міні-тренінг, у ході якого слухачі змоделювали відповіді на електронні петиції, визначили загальні помилки, які допускаються під час підготовки відповідей, розглянули алгоритм дій у разі нетипових ситуацій, наприклад, коли зміст петиції суперечить чинному законодавству або питання не належить до компетенції міської ради.</p>
<p>26 лютого 2016 року Дніпропетровське РВ</p>	<p>Формування міських об'єднаних</p>	<p>Модератор практикуму окреслив ключові положення Закону України «Про добровільне</p>

<p>АМУ м. Дніпропетровськ</p> <p>Учасники: 20 осіб – міські і селищні голови, заступники міських голів, секретарі рад та керівники структурних підрозділів виконавчих комітетів</p>	<p>територіальних громад: юридичні аспекти та практичний досвід</p>	<p>об'єднання територіальних громад» та інших нормативно-правових актів, що регламентують формування міських територіальних громад. Зокрема, представники громад отримали вичерпні консультації щодо процедури ініціювання процесу об'єднання, налагодження співпраці з навколишніми селами, проведення інформаційної кампанії серед городян, порядку прийняття рішень про добровільне об'єднання. В контексті порушених питань було проаналізовано Перспективний план формування спроможних територіальних громад Дніпропетровської області та розглянуто типові документи, зразки рішень місцевих рад та їх виконавчих органів. Деякі практичні аспекти процесу створення нових громад висвітлено на прикладах Апостолівської та Зеленодольської міських об'єднаних громад.</p>
<p>26 лютого 2016 року Запорізьке РВ АМУ м. Гуляйполе</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські, селищні, сільські голови та їх заступники, керівники управлінь ЖКГ і комунальних підприємств</p>	<p>Впровадження альтернативних видів палива в бюджетних установах: нормативно-правова база і практика застосування в житлово-комунальному господарстві</p>	<p>Учасники заходу докладно розглянули законодавчу базу впровадження альтернативних видів палива в житлово-комунальному господарстві, вивчили практичні та юридичні аспекти переведення бюджетних закладів з газу на тверде паливо для економії енергоресурсів та коштів; ознайомилися з практичним досвідом Верхньотерсянської сільської ради у цій сфері. Модератор дав учасникам практичні рекомендації щодо розроблення проектно-кошторисної документації та отримання необхідних дозвільних документів на реконструкцію газових котелень у закладах бюджетної сфери, алгоритму та етапів виконання робіт.</p>
<p>15 березня 2016 року Хмельницький РВ АМУ м. Хмельницький</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські, селищні, сільські голови об'єднаних громад та їх заступники</p>	<p>Порядок передачі органам місцевого самоврядування об'єднаних громад об'єктів освіти: правове регулювання та практичний досвід</p>	<p>Учасники практикуму вивчили організаційно - правові засади та практичний досвід передачі об'єктів освіти з районного рівня у комунальну власність об'єднаної громади. Зокрема, модератор дав вичерпні відповіді на запитання щодо порядку прийняття відповідних рішень районних рад та рад ОТГ, проведення попередніх розрахунків доходів та витрат освітніх установ, забезпечення державної реєстрації речових прав на передане майно, взаємодії з керівниками навчальних закладів. Також модератор дав представникам ОТГ кваліфіковані поради щодо розв'язання інших проблемних питань в галузі освіти - позашкільна освіта, диференціація оплати праці вчителів, проходження вчителями ЗНО на добровільній основі.</p>
<p>16 березня 2016 року Миколаївське РВ АМУ м. Миколаїв</p> <p>Учасники: 19 осіб - міські, селищні, сільські голови, секретарі місцевих рад, юристи виконавчих комітетів, голови територіальних</p>	<p>Законодавчі засади та практичний досвід формування об'єднаної територіальної громади</p>	<p>Під час практикуму учасники отримали вичерпну інформацію щодо правових основ формування об'єднаних територіальних громад. Модератор дав чіткі рекомендації щодо етапів та термінів проведення громадських слухань, роз'яснювальної роботи серед мешканців населених пунктів (особливо – у сільській місцевості), вимог до розробки і ухвалення рішень сесій щодо об'єднання громад, підготовки та проведення перших виборів.</p>

<p>об'єднаних громад.</p>		<p>Також відбулося обговорення стану реалізації «Перспективного плану формування територіальних громад Миколаївської області» та ролі обласних і районних державних адміністрацій у цьому процесі. Учасники ознайомилися з досвідом Куцурубської сільської об'єднаної територіальної громади.</p>
<p>16 березня 2016 року Херсонське РВ АМУ м. Херсон</p> <p>Учасники: 20 осіб - представники ЦНАПів з міст та об'єднаної територіальної громади, представники міст та селищ, які відповідно до перспективного плану стануть центрами ОТГ</p>	<p>Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері надання адміністративних послуг: законодавчі новації та особливості їх застосування</p>	<p>Модератор представив зміни до законодавства щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг. Учасники обговорили практичні заходи, які необхідно здійснити у зв'язку з децентралізацією функцій органів юстиції з проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Модератор розповів про послідовність дій сільських, селищних та міських рад для забезпечення виконання повноважень у сфері реєстрації місця проживання фізичних осіб. Зокрема, він детально зупинився на порядку формування та ведення реєстру територіальної громади: його формі, інформації, яка повинна до нього вноситись, відповідальності осіб за достовірність цієї інформації, взаємодії з відділами реєстру виборців.</p>
<p>17 березня 2016 року Тернопільське РВ АМУ м. Тернопіль</p> <p>Учасники: 25 осіб – міські, селищні голови, їх заступники, юристи місцевих рад</p>	<p>Застосування законодавства про службу в органах місцевого самоврядування. Вимоги щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій</p>	<p>Під час практикуму розглянуто практичні аспекти застосування Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Модератор детально розповів про обмеження, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування, класифікацію посад та рангів посадових осіб, припинення служби в органах місцевого самоврядування. Учасники вивчили вимоги Закону України «Про запобігання і протидії корупції» щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій, отримали фахові рекомендації модератора з цих питань. Також в ході практикуму докладно розглянуто питання конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування та способи його розв'язання.</p>
<p>17 березня 2016 року Сумське РВ АМУ м. Суми</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські голови, їх заступники, фахівці з питань управління комунальною власністю</p>	<p>Ефективне управління майном комунальної власності: правове регулювання та практика застосування</p>	<p>Учасники практикуму детально ознайомилися з нормативно-правовою базою, що регламентує управління майном комунальної власності. Докладно розглянуто питання законодавчого регулювання відчуження, приватизації майна комунальної власності, в тому числі кімнат у гуртожитку, та проаналізовано шляхи вирішення проблемних питань, з якими найчастіше стикаються в діяльності службовці місцевого самоврядування. Учасники обговорили актуальні питання передачі майна комунальної власності в оренду і концесію; застосування принципів державно-приватного партнерства; особливості передачі комунального майна у державну власність та до спільної власності територіальних громад сіл,</p>

		<p>селищ, міст області.</p> <p>На завершення приділено увагу питанням налагодження взаємовідносин з Фондом державного майна України, іншими державними органами, а також вивчено цікаву судову практику з питань управління комунальним майном.</p>
<p>18 березня 2016 року Одеське РВ АМУ м. Білгород-Дністровський</p> <p>Учасники: 20 осіб - новообрані секретарі та депутати міських рад з південних міст області</p>	<p>Практичне застосування нового законодавства щодо децентралізації та реформи місцевого самоврядування</p>	<p>Учасники практикуму докладно ознайомилися з Законами України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Про засади державної регіональної політики», а також проаналізували новації бюджетного і податкового законодавства.</p> <p>Особливу увагу модератор приділив досвіду перших об'єднаних громад, створених на території Одеської області.</p> <p>Також в ході практикуму піднімалися питання розширення функцій органів місцевого з надання адміністративних послуг; можливих форм та механізмів співробітництва територіальних громад задля вирішення важливих питань місцевого значення.</p>
<p>22 березня 2016 року, Полтавське РВ АМУ м. Хорол</p> <p>Учасники: 35 осіб - міські голови, секретарі рад, керівники юридичних управлінь/відділів</p>	<p>Актуальні питання виконання антикорупційного законодавства. Конфлікт інтересів в органах місцевого самоврядування і способи його врегулювання</p>	<p>У ході засідання вивчено ключові положення антикорупційного законодавства, що поширюються на посадових осіб місцевого самоврядування. Зокрема, детально проаналізовано обмеження щодо використання службового становища (одержання подарунків; сумісництво та суміщення роботи з іншими видами діяльності; обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій місцевого самоврядування). Також на практиці було вивчено порядок заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.</p> <p>Важливою частиною практикуму став розгляд питань, що стосуються врегулювання конфлікту інтересів в органах місцевого самоврядування. Модератор на реальних прикладах проілюстрував механізми дії законодавства і способи врегулювання таких конфліктів.</p> <p>Окрема увага була приділена питанням відповідальності за порушення вимог антикорупційного законодавства.</p>
<p>23 березня 2016 року Харківське РВ АМУ м. Харків</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські голови, керівники міських ЦНАПів, фахівці з надання адмінпослуг</p>	<p>Актуальні питання законодавчого регулювання діяльності органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг</p>	<p>Учасники отримали фахові рекомендації щодо організації виконання нових повноважень органами місцевого самоврядування в частині державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, проведення реєстрації місця проживання жителів громад.</p> <p>В ході практикуму учасники ознайомилися з основами нормативно-правового забезпечення діяльності Центрів надання адміністративних послуг та розглянули питання внесення змін до положень і регламентів ЦНАПів у зв'язку з децентралізацією повноважень у сфері надання адміністративних послуг.</p>
<p>23 березня 2016 року Чернігівське РВ АМУ</p>	<p>Практичні питання виконання</p>	<p>Учасники практикуму мали змогу систематизувати знання щодо законодавчого</p>

<p>м. Чернігів</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські голови, селищні голови, керівники управлінь з питань економіки</p>	<p>законодавства в частині залучення інвестицій в сектор комунальної енергетики, запровадження комплексних програм енергозбереження та проведення масштабної енергомодернізації</p>	<p>забезпечення залучення іноземних інвестицій в сектор комунальної енергетики; юридичних і практичних аспектів розробки та впровадження проектів і комплексних програм з енергозбереження; правових засад проведення в бюджетних установах масштабної енергомодернізації.</p> <p>Також було розглянуто нові тенденції та практичні аспекти впровадження енергоощадних технологій в житлово-комунальному господарстві. Учасники активно дискутували щодо організації ефективної співпраці місцевої влади, бізнесу, фінансових інституцій задля досягнення сталого енергетичного розвитку міст.</p>
<p>24 березня 2016 року Чернівецьке РВ АМУ м. Чернівці</p> <p>Учасники: 20 осіб – міські, селищні голови, їх заступники, голови об'єднаних громад</p>	<p>Організаційно-правові аспекти роботи міських та селищних рад об'єднаних громад в умовах реорганізації. Проблемні питання законодавчого регулювання діяльності об'єднаних громад та способи їх вирішення</p>	<p>В ході практикуму модератор презентував перші результати реформи місцевого самоврядування в області і докладно зупинився на організаційно-правових аспектах організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних громад. Учасники практикуму одержали фахові консультації щодо реалізації своїх повноважень об'єднаними територіальними громадами: формування структури виконавчих органів, підбір та підготовка кадрів, прийняття і наповнення місцевого бюджету, управління комунальним майном, передача установ освіти, медицини та культури у власність громади.</p> <p>Також учасники практикуму визначили питання, вирішення яких потребує вдосконалення законодавства: передача об'єднаним територіальним громадам в управління землі, організація процесу приєднання до вже утворених громад, створення центрів надання первинної медичної допомоги в об'єднаних територіальних громадах.</p>
<p>31 березня 2016 року, Кіровоградське РВ АМУ м. Кіровоград</p> <p>Учасники: 20 осіб - міські голови, селищні голови, секретарі місцевих рад, керівники управлінь ЖКГ.</p>	<p>Управління багатоквартирними будинками: правове регулювання і практика застосування</p>	<p>Учасники практикуму розглянули питання практичного застосування Закону «Про особливості здійснення права в багатоквартирному будинку». В контексті законодавчих новацій обговорено проблемні питання управління багатоквартирними будинками та способи їх вирішення, актуальні питання реформування житлово-комунальних підприємств та створення управляючих компаній.</p> <p>В ході практикуму детально розглянуто роль та завдання органів місцевого самоврядування щодо сприяння створенню та діяльності ОСББ: надання мешканцям громад юридичної та організаційної допомоги при створенні об'єднань співвласників; запровадження при органах місцевого самоврядування постійно діючих центрів з підтримки ОСББ, робота зі ЗМІ з питань популяризації ОСББ як найбільш ефективної форми управління багатоквартирним будинком.</p>
<p>31 березня 2016 року Черкаське РВ АМУ м. Черкаси</p>	<p>Законодавче регулювання соціального захисту населення і практика</p>	<p>В ході практикуму розглянуто питання законодавчого регулювання соціального захисту та організації надання в громадах соціальних послуг особам, які потребують особливої</p>

<p>Учасники: 20 осіб - заступники міських голів, секретарі місцевих рад, керівники управлінь/відділів соціального захисту населення.</p>	<p>організації надання соціальних послуг на рівні громади</p>	<p>підтримки; розроблення та виконання відповідних місцевих програм. Модератор проаналізував актуальні питання застосування законодавства щодо надання пільг, засобів технічної реабілітації, реабілітаційних послуг громадянам, які цього потребують, у тому числі учасникам АТО та їх сім'ям. Також обговорювалися юридичні та практичні аспекти соціального захисту та реінтеграції бездомних громадян, та осіб, звільнених з місць позбавлення волі.</p> <p>На практикумі презентовано досвід Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради. Тут впроваджено модель Єдиного центру соціальних послуг. Учасники ознайомилися з інноваційними методами роботи та досвідом наданням соціальних послуг населенню за принципом «єдиного вікна».</p>
--	---	---

Практикуми з розробки законодавства

Наприкінці минулого року за ініціативою всеукраїнських асоціацій місцевого самоврядування Розпорядженням Співкерів Верховної Ради України В.Гройсмана (2.12.2015р.) був створений Парламентський офіс місцевого самоврядування для підтримки процесу децентралізації та сприяння і допомоги органам місцевого самоврядування.

Головне завдання - забезпечення відкритості та прозорості діяльності Парламенту, народних депутатів України та посилення співпраці Верховної Ради України з органами місцевого самоврядування, їх асоціаціями, територіальними громадами.

Від початку діяльності у Парламентському офісі регулярно проходять консультативні зустрічі, навчальні семінари, круглі столи з обговорення актуальних проблем впровадження реформи децентралізації, роз'яснення проблемних питань функціонування об'єднаних територіальних громад, законодавчого забезпечення розвитку місцевого самоврядування. В якості експертів у питаннях децентралізації та реформи місцевого самоврядування до цих заходів залучалися фахівці АМУ та ПУЛЬСУ. Ця співпраця набула системного характеру з початком реалізації Проекту ПУЛЬС.

Проект ПУЛЬС у співпраці з Парламентським офісом місцевого самоврядування та у його приміщенні проводить Практикуми з розробки законодавства для посадових осіб органів місцевого самоврядування. Ці дводенні навчальні заходи мають на меті отримання учасниками практичних знань і навичок з розробки проектів нормативно-правових актів та супровідних документів, вивчення принципів законотворчої роботи та законодавчого процесу, ознайомлення з роботою Верховної Ради України та парламентських Комітетів. Учасники визначаються на конкурсній основі з числа місцевих посадовців з громад-членів АМУ. Після проходження навчання їм видаються сертифікати. Такі заходи покликані сприяти залученню посадовців місцевого самоврядування до роботи з розробки і удосконалення законодавства, необхідного для реалізації галузевих реформ.

У березні проведено **3 практикуми**, в яких взяли участь **65** посадовців місцевого самоврядування.

Дата, коло учасників	Напрямок	Інформація про захід
17-18 березня 2016 року	Адміністративні послуги	Відкрили роботу практикуму Виконавчий директор АМУ М.Пітцик, в.о. Керівника Апарату Верховної Ради України В.Слишинський та заступник

<p>Учасники: 23 особи - керівники ЦНАПів та їх заступники</p>		<p>Керівника Апарату Верховної Ради України О.Мартиненко.</p> <p>В ході практикуму учасники вивчили правила проектування нормативно-правових актів та особливості розробки проектів законів у сфері адміністративних послуг, ознайомилися з принципами проведення експертизи законодавчих ініціатив та процедурними аспектами законотворчої роботи на прикладі Верховної Ради України. Перед учасниками виступили працівники Головного юридичного та Головного науково-експертного управлінь Апарату Верховної Ради України, Інституту законодавства Парламенту, Секретаріату парламентського Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України.</p> <p>Представники міст мали змогу обговорити законодавство щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері надання адмінпослуг громадянам, поділитися досвідом та запропонувати напрями подальшого вдосконалення законодавства у цій сфері.</p> <p>Для учасників було організовано екскурсію сесійним будинком Парламенту.</p>
<p>24-25 березня 2016 року</p>	<p>Земля та комунальне майно</p>	<p>Відкрили роботу практикуму директор Центру аналізу та розробки законодавства АМУ Я.Рабошук та керівник Управління по зв'язках з місцевими органами влади і органами місцевого самоврядування Апарату Верховної Ради України Г.Скопненко.</p>
<p>Учасники: 23 особи - керівники управлінь та відділів земельних ресурсів, комунальної власності, їх заступники</p>		<p>В ході навчання учасники отримали базові навички проектування нормативно-правових актів, зокрема, у сфері управління земельними ресурсами і комунальною власністю.</p> <p>У рамках практикуму відбувся круглий стіл з питань нормативно-правового забезпечення сфери управління земельними відносинами, на якому місцеві фахівці поспілкувалися з представниками Секретаріату парламентського Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Головного управління земельних ресурсів Київської міської державної адміністрації.</p> <p>Представники Секретаріату Кабінету Міністрів України ознайомили місцевих посадовців з особливостями нормопроекування у центральних органах виконавчої влади. Учасники з екскурсією оглянули Сесійний будинок Парламенту та Будинок Уряду.</p>
<p>31 березня – 1 квітня 2016 року</p>	<p>Житлово-комунальне господарство</p>	<p>Відкрили роботу практикуму перший заступник Виконавчого директора АМУ О.Слобожан та заступник Керівника Апарату Верховної Ради України О.Мартиненко.</p>
<p>Учасники: 19 осіб – заступники міських голів, керівники управлінь, відділів з питань ЖКГ</p>		<p>Працівники Головного юридичного та Головного науково-експертного управлінь Апарату Парламенту, Інституту законодавства ознайомили учасників практикуму з базовими принципами законотворчої роботи та законодавчого процесу, правилами оформлення проектів законів та основними вимогами законодавчої техніки,</p>

		<p>особливостями експертизи законопроектів, основами нормотворчості місцевого самоврядування.</p> <p>В рамках практикуму відбувся круглий стіл щодо актуальних питань нормативно-правового забезпечення галузі житлово-комунального господарства, в якому взяли участь працівники Секретаріату Комітету з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Київської міської державної адміністрації.</p> <p>Для учасників було організовано екскурсію сесійним будинком Парламенту.</p>
--	--	--

3.1.2. Навчання для ОМС обласного та районного рівня

У звітному кварталі діяльність за цим напрямом не здійснювалась.

3.1.3. Навчання бібліотерів як комунікаторів реформ (спільно з ІРЕХ)

У звітному кварталі діяльність за цим напрямом не здійснювалась.

3.1.4 Навчання представників НДО (спільно з ІРЕХ)

У звітному кварталі діяльність за цим напрямом не здійснювалась.

3.2. Підсилено комунікації та інформування про хід децентралізаційної реформи

3.2.1. Надання ЦОДВ постійних каналів поширення меседжів про державну політику щодо децентралізації та хід реформ у різних сферах

ПУЛЬС надає представникам органів центральної влади комунікаційні канали для поширення важливих повідомлень щодо позиції, планів, намірів у впровадженні децентралізаційної реформи. Важливо, щоб ця позиція була донесена до різних аудиторій – від ЗМІ до представників органів місцевого самоврядування.

Представники органів державної влади, очолюючи управлінську вертикаль, задають курс державних перетворень. При цьому, вони не завжди активно використовують засоби діалогу та залучення громадськості до прийняття рішень. ПУЛЬС, щоб заповнити цю прогалину надавав представникам органів центральної влади комунікаційні канали для поширення важливих повідомлень щодо позиції, планів, намірів у впровадженні децентралізаційної реформи. Адже громадськість має право бути поінформованою щодо того, яких змін очікувати.

ПУЛЬС використовував традиційний спосіб для спілкування із зацікавленою аудиторією та для поширення актуальної інформації – новинні повідомлення на сайті. Регулярно здійснювався моніторинг інформаційного простору, а на сайті висвітлювалася найбільш важлива діяльність органів державної влади, публікувалися державницькі рішення, які формували політику у визначальних для ПУЛЬСу сферах реформи. ПУЛЬС поширював стратегічні меседжі, цитати та відео (аудіо) коментарі високих державних службовців та поширював їх за допомогою сайту, який слугує традиційним джерелом неупередженої та актуальної інформації про сферу місцевого самоврядування в Україні. При цьому менеджери з інформування намагалися наблизити та адаптувати інформацію державного службовця, який впроваджує реформу, до рівня розуміння пересічного громадянина.

Різноманітність та регулярність центральних та регіональних заходів, що проводив ПУЛЬС за звітний період, за участі представників влади забезпечили ще один канал поширення меседжів про державну політику «з перших вуст». Заходу проекту є публічними і до участі у них запрошувалися медівники. Спікери заходів – посадовці органів державної влади - отримували хорошу нагоду поспілкуватися з журналістами, надати коментарі для медіа, роз'яснити позицію органу державної влади та державної політики у сфері. Окрім цього, подальше поширення меседжів ЦОДВ отримували в матеріалах за підсумками заходів, що готувалися і представниками ЗМІ, і в інформаційних продуктах ПУЛЬСу.

«Першою ластівкою» у Проекті стала «кава з Віце-прем'єр-міністром». У невимушеній атмосфері журналісти регіональних ЗМІ півтори години спілкувалися з Г.Зубком, віце-прем'єром, відповідальним за децентралізаційну реформу. Вони почули конкретні відповіді про поточну роботу уряду, а також про найближчі плани урядовців.

Зокрема, Г. Зубко наголосив на тому, що очікувати змін в країні можна лише після реальних змін в економіці. «Наразі підняти українську економіку може малий і середній бізнес. Цей шлях пройшли практично всі європейські країни. Малий і середній бізнес – це перш за все місцеве самоврядування, децентралізація, можливість нових проектів. У цьому році ми вимагаємо конкретних економічних кроків по підтримці такого роду підприємств. Це повинно стати питанням номер один», – сказав він. Також Віце-прем'єр-міністр занажив, що приємно вражений активною позицією присутніх журналістів і що від них лунають важливі запитання, що хвилюють людей на місцях.

3.2.2 Поширення стратегічних меседжів через різні ЗМІ

У поширенні стратегічних повідомлень важливим є аспект охоплення усього спектру засобів масової інформації, оскільки вони спрямовані на різні типи аудиторій. Проект ПУЛЬС, усвідомлюючи сучасні тенденції комунікації, послуговується соціальними мережами, які перш за все використовуються молоддю (віком від 14 до 35 років). Важливим є пояснити для молодих громадян переваги децентралізації, адже у найближчому майбутньому саме вони будуть користуватись її плодами, безпосередньо керуючись тими принципами і нормами, які наразі закладаються.

Окрім соціальних мереж, спеціалісти з комунікацій проекту ПУЛЬС спрямовують свою діяльність і на поширення повідомлень через інтернет-медіа, які на сьогоднішній день продовжують нарощувати аудиторію (наразі користувачами інтернету є 18,4 млн. громадян України) та, за погрозами експертів, у найближчому майбутньому можуть стати лідером серед засобів масової інформації. Це світова тенденція, яка в Україні також з кожним днем стає усе більш вираженою. Варто зауважити, що онлайн-ресурси залишаються найбільш оперативним та інтерактивним ЗМІ.

Разом з тим, наразі найбільше охоплення та, зазвичай, й ефективність у поширенні потрібної інформації забезпечує телебачення. Проект ПУЛЬС, враховуючи цей факт, забезпечує присутність власних експертів у ефірах широкого спектру телеканалів, доносячи тим самим меседжі, на яких базується проект, до аудиторії (перш за все, середньої вікової категорії). Інші вікові категорії також охоплюються завдяки цьому типу ЗМК, адже проект, варіюючи телеканали та аналізуючи специфіку їхнього мовлення, намагається повною мірою використати його у своїй комунікаційній стратегії.

Завдяки друкованим ЗМІ проект ПУЛЬС прагне привернути увагу до необхідності впровадження децентралізаційної реформи людей похилого віку. Акцентується увага на невідворотності та необхідності змін. Ілюструються позитивні зміни, які вже є, та прогнозуються, шляхом порівняння та синтезу, переваги реформи у майбутньому.

У свою чергу, меседжі, які ми поширюємо за допомогою радіо, орієнтовані на сільських жителів. Це важлива сторона комунікаційного процесу, оскільки у процесі реформування села відіграють одну з ключових ролей.

Для постійного доступу ЗМІ до найсвіжшої інформації про хід децентралізаційної реформи, на сайті діє стрічка новин, яка щодня оновлюється. Це своєрідний банк інформації, який часто стає джерелом для матеріалів журналістів та інформування представників органів місцевого самоврядування. Крім того, для ЗМІ на сайті створено спеціальний розділ, де можна знайти контакти менеджера з комунікацій, список спікерів з вказанням питань, які вони коментують, прес-релізи та прес-анонси.

Для ЗМІ регулярно готуються та розсилаються прес-новини, за потреби здійснюється термінова прес-розсилка «Гаряча тема». База адрес (більше 200), що була сформована протягом попередніх років, постійно оновлюється та вивіряється. За підсумками заходу для ЗМІ було сформовано базу зі 100 регіональних журналістів, які також отримують інформаційні продукти Проекту. Отже, сьогодні загальна кількість адресатів прес-розсилок сягає 300.

За звітний період було розіслано 12 випусків прес-новин. «Гарячу розсилку» було зроблено щодо таких питань: 18 січня: «НКРЕКП підвищує вартість електрики для освітлення вулиць. Міста поринуть у темряву?»; 1 лютого: «Асоціація міст України закликає не допустити запровадження імперативних мандатів для депутатів місцевих рад».

Аналітики та експерти ПУЛЬСу на регулярній основі беруть участь у ТБ та радіо програмах, коментують питання реформ на прохання журналістів, дають інтерв'ю для ЗМІ. Менеджери інформаційного компоненту Проекту додатково поширюють такі публікації через сайт, Facebook, Youtube, розсилки для ЗМІ.

На центральному рівні:

Заходи та продукти для ЗМІ

Захід для ЗМІ «Прес-клуб децентралізаційної реформи»

25-26 лютого 2016 року, м. Київ

Учасниками заходу стали 96 осіб, з яких 69 - представники місцевих та регіональних медіа (друковані, ТБ, радіо), 9 – працівники прес-служб та інформаційних відділів міських рад. Загалом було представлено 24 області та місто Київ.

Перший день семінару розпочався з урочистої частини. З вітальними словами до учасників звернулися М.Пітцик, виконавчий директор АМУ, Г. Зубко, Віце-прем'єр-міністр України - Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Джон Пеннел, Заступник Директора Місії USAID в Україні.

М.Пітцик наголосив, що минулий рік дав конкретний результат - на мапі України з'явилося 159 нових адміністративно-територіальних утворень - об'єднаних громад, і це результат спільної роботи Парламенту, Уряду, створених АМУ в рамках проекту ДІАЛОГ офісів реформ, активістів територіальних громад, донорів.

Г.Зубко, звернувшись до журналістів, підкреслив, що важливо побудувати нормальну комунікацію з регіональними ЗМІ, щоб донести повну інформацію про реформу децентралізації, пояснити, яка робота проводиться по реформуванню місцевого самоврядування. Хоча минулого року вдалося зробити дуже багато, цього року нас чекає ще більше роботи, зокрема, у сфері земельних відносин, - зауважив Віце-прем'єр-міністр. Віце-прем'єр-міністр також нагадав, що об'єднані територіальні громади можуть отримувати допомогу через, створені завдяки Асоціації міст України, Офіси підтримки реформ. Г.Зубко

подякував міжнародним проектам і програмам за надання підтримки Україні у реалізації чи не найважливішої реформи – децентралізації влади та фінансів.

Джон Пеннел подякував Мінрегіону, АМУ та іншим донорам і партнерам за добру співпрацю та координацію у справі підтримки децентралізації. Також він наголосив на важливості цієї реформи для України. Сьогодні ЗМІ належить серйозна роль у справі формування громадської підтримки децентралізації. Адже саме медійники можуть просто і доступно пояснити, в чому суть реформ і як вони вплинуть на життя простих людей.

Після виступів почесних гостей відбулася урочиста церемонія підписання Плану дій на виконання Меморандуму про узгодження мети діяльності щодо впровадження реформи місцевого самоврядування між Мінрегіоном і АМУ.

Робоча сесія заходу називалася «Що треба знати про децентралізацію: розвінчання міфів та відповіді на важливі запитання».

Директор Центру комунікацій та зв'язків з громадськістю М.Юрченко у презентації «Реформа децентралізації в Україні» зробила огляд реформи та зупинилася на роз'ясненні її суті. Про те, що було зроблено, а які питання залишилися не вирішеними у сфері реформування місцевого самоврядування у 2015 році розповів В.Пархоменко у презентації «Перший етап реалізації реформи: стан і наступні завдання». Він також презентував щорічне аналітичне видання АМУ «Стан місцевого самоврядування. 2015 рік». Старший експерт проекту О.Слободжан презентував тему «Здобутки фіскальної децентралізації та подальші можливості для громад». Він детально окреслив перспективи та досягнення реформи податкової та бюджетної системи. Про реформування системи надання адміністративних послуг та про діяльність ЦНАПів в Україні розповів експерт ПУЛЬСу В.Мякоход. Завершив робочу сесію экс-міський голова Славутича, депутат Київської обласної ради В.Удовиченко. У презентації «Територіальна організація влади в Україні - "евроремонт" держави» він зупинився на практичних питаннях об'єднання територіальних громад.

У другий день семінару для учасників було проведено тренінги з журналістської майстерності у трьох групах, які працювали паралельно. Для проведення тренінгів Проект Пульс запросив тренерів з партнерських організацій та проектів.

Група № 1. Тема: «Журналісти та реформи: пояснювати, критикувати, заохочувати...?». Проводили тренер Програми Ради Європи Іванна Ібрагімова та журналіст Тетяна Федорів
 Група № 2. Тема: «Як просто і доступно писати про бюджет». Проводив тренер проекту «У-Медіа», Інтерньюз, Олексій Набожняк
 Група № 3. Тема: «Як медіа впливає на громадську думку». Проводили тренери «Програми медіаграмотності для громадян», IREX Україна, Зоя Казанжи та Євген Цимбаленко.

Місцеві журналісти отримали нагоду поспілкуватися з віце-прем'єр-міністром, відповідальним за реформу децентралізації, дізналися «з перших рук» інформацію хід реформ та їх сутність. Безпосереднє з фахівцями надихне їх поділитися здобутими знаннями з колегами та аудиторією, а отримані матеріали інфографіки та роздруковані презентації аналітиків допоможуть їм зробити це якісно та достовірно. Тренінги з журналістської майстерності додали їм нові знання та навички.

Експерти ПУЛЬСУ з комунікацій отримали нову групу зацікавлених журналістів з усіх регіонів України. Електронний зв'язок з ними налагоджено в процесі підготовки до заходу і тепер буде використовуватися для поширення інформації про стан місцевого самоврядування, хід реформ та процесів децентралізації.

Радіо

19 січня - коментар директора Центру аналізу та розробки законодавства Я.Рабошука в ранковому ефірі радіо «Ера» на тему виборів старост в Україні.

31 березня – коментар Першого заступника виконавчого директора АМУ О.Слободжана на радіо «Голос столиці». Тема: «Рейтинг міст».

ТБ ефіри

Діяльність АМУ висвітлювалась в 6 телепередачах на таких каналах:

20 січня - участь Виконавчого директора АМУ М.Пітцика у програмі «Україна понад усе» на 5 каналі. Тема: «Децентралізація та конституційні зміни»

26 січня - інтерв'ю Виконавчого директора АМУ М.Пітцика телеканалу «Рада», Програма «Позиція», тема: «Децентралізація влади»

12 лютого – участь Першого заступника виконавчого директора АМУ О. Слободжана у ток-шоу «Досвід» на 5 каналі. Тема: «Співпраця України з МВФ та Програма діяльності уряду на 2016 рік»

23 лютого – участь Виконавчого директора АМУ М. Пітцика у програмі «ДебатиPRO» на телеканалі «UA:ПЕРШИЙ». Тема: «Доходи українців і політика: ціна кризи»

18 березня – участь Першого заступника виконавчого директора АМУ О. Слободжана у ефірі телеканалу «112», висловлена позиція щодо необхідності прийняття закону про муніципальну варту.

29 березня – участь Першого заступника виконавчого директора АМУ О. Слободжана у програмі «Карта реформ» на ТРК «Львів» (через Скайп). Тема: «Робота Офісів Реформ».

23 січня сюжети про офіційне відкриття Проекту ПУЛЬС, яке відбулося в рамках загальних зборів АМУ, вийшло на таких телеканалах: 1+1, ICTV, Інтер, 112, Рада, 5 канал, УТР, Київ.

Друковані та електронні ЗМІ

Інтерв'ю та коментарі експертів ПУЛЬСу на тему децентралізаційних реформ були висвітлені у 53 публікаціях у друкованих ЗМІ та Інтернет медіа. Загалом за квартал зафіксовано понад 250 згадувань АМУ у ЗМІ, на сайтах державних органів влади та міських рад.

Зокрема, серед топових медіа позицію Асоціації та, зокрема, експертів проекту ПУЛЬС, згадали такі медіа, як: тижневих «Дзеркало тижня» (питання фінансування професійно-технічної освіти), інтернет-видання «Лівий берег» (питання запровадження імперативних мандатів для депутатів місцевих рад), інформаційне агентство «РБК-Україна» (питання Концепції реформування місцевого самоврядування), інтернет-видання «Українська правда» (щодо системи житлової субсидії), інтернет-видання «Hubs» (питання повноважень префектів), газета «Сьогодні» (щодо підвищення тарифів за ЖКП), газета «Голос України» (питання об'єднаних територіальних громад), інтернет-видання «ЗІК» (питання компенсації перевезень пільговиків), інформаційне агентство «УНІАН» (питання компенсації перевезень пільговиків), інформаційне агентство «Інтерфакс» (питання проти скасування пайової участі забудовників).

Веб-сайт та соціальні мережі

Сайт АМУ www.auc.org.ua є важливим інструментом інформування широкого загалу про діяльність АМУ, зокрема, й Проекту ПУЛЬС. Цей ресурс є визнаним достовірним джерелом про стан місцевого самоврядування та життя громад, професійної та спеціалізованої аналітики у сфері місцевого самоврядування, децентралізаційної реформи та об'єднання територіальних громад.

Щодня для сайту готується та публікується новинна та аналітична інформація, яка змістовно висвітлює напрями діяльності ПУЛЬСу. Зокрема, публікації стосуються:

- розробки експертами ПУЛЬСу законопроектів та підтримки їх прийняття;
- співпраці з парламентськими Комітетами (надання рекомендацій, пропозицій, зауважень, підтримка чи доопрацювання законопроектів);

- звернень до вищих органів державної влади з актуальних та проблемних питань органів місцевого самоврядування, підтримки децентралізації;
- участі експертів ПУЛЬСу у публічних заходах, коментарі для ЗМІ;
- висвітлення заходів ПУЛЬСу;
- діяльності та заходів регіональних консультантів ПУЛЬСу;
- новин ОТГ, просування успіхів децентралізації та бюджетної реформи;
- роз'яснення для органів місцевого самоврядування, підготовлені експертами ПУЛЬСу;
- висвітлення головних новин у сфері місцевого самоврядування та децентралізації, можливостей для розвитку представників міст та інше.

Для привернення уваги та висвітлення особливо актуальної та важливої діяльності проекту ведеться та регулярно оновлюється рубрика «Акцент». Це головна новина сайту, яка завжди міститься видимій частині сайту та є матеріалом для «гарячої» розсилки та поширення серед ЗМІ. До прикладу, за звітний період публікації у цьому розділі стосувалися серед іншого:

- Звернення до Голови Парламенту, голів депутатських фракцій і груп, голів Комітетів з проханням сприяти відхиленню Парламентом пропозицій Президента України до законів щодо фінансування професійно-технічної освіти
- Звернення до Державної казначейської служби щодо заблокування рахунків бюджетів для сіл, селищ та міст районного значення, ОТГ
- Підписання Меморандуму про узгодження мети діяльності щодо впровадження реформи місцевого самоврядування між АМУ та Мінрегіоном, парламентським Комітетом з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування
- Звернення Голови Асоціації міст України В.Кличка до Президента України П.Порошенка з проханням підписати закони України щодо фінансового забезпечення компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян та фінансування ПТУ
- Реєстрації у Парламенті законопроекту ПУЛЬСу щодо фінансування закладів соціально-культурної сфери в селах, селищах, містах районного значення.

Трафік сайту за квартал:

Січень 23665

Лютий 26200

Березень 27850

З сайту забезпечено перехід на сторінки у соціальних медіа, через які також поширюється інформація про децентралізацію та реформу місцевого самоврядування.

Сторінка у Facebook

Сторінка Асоціації у Facebook наразі слугує для популяризації теми реформи місцевого самоврядування та проходження децентралізаційних процесів. З огляду на те, що вона вже налічує майже 3 тисяч підписників, вона також є дієвим засобом висвітлення діяльності проекту ПУЛЬС, його напрацювань і продуктів.

Протягом звітнього періоду у Facebook опубліковано більше 200 повідомлень. За цей час сторінку вподобало 784 нові люди. Сторінка стала більш інтерактивною та, завдяки швидкій комунікації з користувачами соціальної мережі, був увімкнений показник «Швидкості відгуку». За звітний квартал дописи з офіційної сторінки прочитали більше 20 тисяч осіб. Слід зазначити, що окремі повідомлення змогли охопити понад 12 тисяч осіб аудиторії (жоден з них не використовував метод реклами у Facebook, що показує активність підписників групи). Найбільш популярним дописом стало презентаційне повідомлення Довідника «Можливості для розвитку громад» (набрав понад 13 тис. охоплення, 353 вподобання, 184 поширень). Також активно поширилась підготовлена в рамках проекту інфографіка щодо законопроекту № 3510, який покликаний допомогти швидко та просто

здійснити процес передачі земель з державної до комунальної власності ОТГ (набрал понад 2,5 тисячі охоплення, 37 вподобань, 16 поширень).

Сторінка на Youtube

Сторінка АМУ вже є звичним джерелом новин про стан місцевого самоврядування, а останнім часом і про хід децентралізаційної реформи. Вона містить такі основні розділи: «Коментарі експертів і заходи АМУ» (де розміщуються актуальні ролики зі ЗМІ), «Соціальна реклама» (ролики, які покликані просувати децентралізаційну реформу), «Твоя влада» (ток-шоу на «5 каналі», створене у співпраці з АМУ), «зМІСТОВна Україна» (серія програм про реформу місцевого самоврядування). Проводячи моніторинг інформаційного поля, а також організовуючи зустрічі експертів ПУЛЬСу з журналістами телеканалів, забезпечуючи присутність експертів на тематичних передачах, експерти з комунікації проекту додають відповідні відео у розділ «Коментарі експертів і заходи АМУ».

Видання Проекту

Таблиця 7. Видання проекту

Назва видання	Цільова аудиторія	Опис
Щомісячне друковане видання «Вісник АМУ»	Громади-члени АМУ, організації-партнери АМУ	<p><u>№ 126, січень.</u> Тематичний випуск, присвячений Загальним зборам АМУ та офіційному відкриттю Проекту ПУЛЬС</p> <p><u>№ 127, лютий.</u> У розділі «ПУЛЬС РЕФОРМ» опубліковано матеріал підписання Меморандуму між АМУ та Мінрегіоном про співпрацю заради прискорення реформ.</p> <p><u>№ 128, березень.</u> У розділі «ПУЛЬС РЕФОРМ» опубліковано матеріал «Асоціація міст України звернулася до Голови Парламенту, голів депутатських фракцій і груп, голів Комітетів з питань бюджету та з питань науки і освіти з проханням сприяти відхиленню Парламентом пропозицій Президента України до законів щодо фінансування професійно-технічної освіти»</p> <p>Всі випуски поширено в друкованому вигляді та розміщено на сайті.</p>
Електронний дайджест «ПУЛЬС РЕФОРМ»	Міжнародні організації та проекти міжнародної технічної допомоги, партнери Проекту	<p>Двомовне щотижневє видання презентує діяльність Проекту за тиждень та новини. Видання складається з двох основних розділів «Проект ПУЛЬС в дії» та «Децентралізація і галузеві реформи: події та новини». Матеріали готуються у п'ятницю, розсилка (близько 60 адрес) відбувається на початку тижня. У березні розроблено кольоровий макет дайджесту. За звітний період підготовлено 12 добірок.</p>

На місцевому рівні:

Прес-клуби та заходи для ЗМІ в бібліотеках

У звітному кварталі діяльність за цим напрямом не здійснювалась.

Поширення успіхів на місцевому ТБ, радіо, пресі

У звітному кварталі діяльність за цим напрямом не здійснювалась.

Діяльність 3.3. Населення краще знає про успіхи реформи та більше довіряє місцевому самоврядуванню

3.3.1. Підтримка діяльності офісів реформ

Починаючи з березня у кожній області працює регіональний консультант ПУЛЬСу з питань комунікацій та просування успіхів децентралізаційної реформи. Саме вони мають стати «агентами змін». До їх обов'язків входить комунікаційна підтримка ПУЛЬСу та просування децентралізаційних реформ на регіональному рівні, підготовка та реалізація медіа-плану, співпраця з регіональними ЗМІ: поширення прес-релізів, підготовка публікацій, організація коментарів регіональних експертів, представників місцевого самоврядування та органів державної влади, моніторинг медіа на предмет висвітлення теми децентралізації. Вкрай важливим напрямом їх діяльності є збирання кращих практик та історій успіху громад. Результатом цієї роботи буде національна база успіхів децентралізаційної реформи та кращих практик органів місцевого самоврядування, включаючи й ОТГ.

Приклади успішного впровадження реформи та позитивні результати вже об'єднаних громад, поширені через національні та регіональні ЗМІ, є ефективним інструментом стимулювання та мотивування громад до об'єднання. До слова, анкетування регіональних журналістів показало особливу їх зацікавленість у висвітленні інформації про життя громад, які пройшли процес об'єднання. Вони відмітили, що найбільше бракує конкретних прикладів життя громад після реформи – успіхи, перешкоди та шляхи подолання, видимі зміни.

Початковий семінар для консультантів

10-11 березня 2016 року, м. Київ

Головна мета заходу - обговорення Плану діяльності щодо розгортання децентралізаційної реформи в регіонах на 2016 рік (на виконання Меморандуму між АМУ та Мінрегіоном) та ходу впровадження реформи в регіональній перспективі, а також завдань регіональних консультантів у світлі цього Плану.

Для формування бачення та необхідних подальших кроків регіональні консультанти представили успіхи, проблеми, перешкоди, потреби у впровадженні реформи з децентралізації у кожній з областей.

Під час заходу відбулися засідання трьох робочих груп щодо організаційно-правових, бюджетних питань (в рамках проекту ЄС) та комунікацій. Експерти АМУ спільно з консультантами розглянули напрями діяльності згідно Меморандуму між Мінрегіоном та АМУ, а саме: функції та завдання для регіональних консультантів, побудови взаємодії з учасниками процесу впровадження децентралізаційної реформи. Консультанти обмінялися досвідом та презентували напрацювання Офісів реформ.

Експерти комунікаційної групи Проекту презентували регіональним консультантам з комунікацій завдання та напрями роботи. Окрема увага була приділена діяльності щодо ідентифікації та просування успіхів реформ. Експерти ПУЛЬСу роз'яснили поняття кращих практик та історій успіхів, як їх визначати та описувати, а також використовувати у роботі з комунікації реформ. Для ведення регіональних баз історій успіхів та кращих практик розроблено спеціальні форми у форматі Excel таблиці. У подальшому в рамках ПУЛЬСу

планується розробити інтерактивну базу, доступну через Інтернет, куди регіональні консультанти подаватимуть інформацію щодо успіхів та кращих практик.

Передбачається, що такі семінари-наради для регіональних консультантів проводитимуться щоквартально.

3.3.2. Просування успіхів реформи

Децентралізація в Україні потроху набирає обертів. Станом на кінець березня до 159 додалися ще 10 об'єднаних громад, де вже відбулися перші вибори. Першопрохідці об'єднання перебувають у фокусі особливої цікавості. Сьогодні вкрай важливо показати не лише сам факт існування ОТГ або збільшення ресурсів громад внаслідок фіскальної децентралізації, а реальні факти результативності цих реформ для громад та їх жителів. Поширені через національні та регіональні ЗМІ приклади успішного впровадження реформи та позитивні результати об'єднаних громад - це ефективний інструмент стимулювання та мотивування громад до об'єднання.

До слова, анкетування регіональних журналістів показало особливу їх зацікавленість у висвітленні інформації про життя громад, які пройшли процес об'єднання. Вони відмітили, що найбільше бракує конкретних прикладів життя громад після реформи – успіхи, перешкоди та шляхи подолання, видимі зміни.

Для просування успіхів реформ слугуватиме національна база успіхів, яку наповнюватимуть регіональні консультанти з питань комунікацій. Для її наповнення ПУЛЬС створить інтерактивний механізм з доступом через Інтернет.

Ця база дозволить у всеукраїнському масштабі відслідковувати успішність децентралізаційної реформи, порівнювати з цієї точки зору області, поширювати кращі ініціативи та муніципальні практики.

Цей ресурс слугуватиме для промоції та просування децентралізаційних реформ. Його дані будуть використовуватися для ТБ-сюжетів, радіоефірів, статей, коментарів експертів та слугуватимуть фактажем для високопосадовців (ПУЛЬС поділиться інформацією з відповідними службами державних органів).

Наприкінці березня регіональні консультанти майже зі всіх областей передали перші історії успіху децентралізації та кращі практики місцевого самоврядування. Переважна більшість історій успіху висвітлюють переваги та позитиви громад, які вони отримали в результаті об'єднання: збільшення фінансових ресурсів та використання їх на розвиток громади, можливість залучення коштів державної субвенції та міжнародних донорських коштів, формування стратегій громади, модернізація інфраструктури та об'єктів благоустрою, ефективну організацію надання адмінпослуг та відкриття ЦНАПів тощо.

Кращі практики ілюструють запровадження громадами (об'єднаними та ті, що не об'єдналися) механізмів доброго врядування та ефективного використання збільшеного місцевого бюджету, розвиток інформаційних ресурсів громади та її промоції, залучення інвестицій та інше.

Протягом звітнього періоду регіональні консультанти ПУЛЬСу з просування успіхів реформ надали 13 матеріалів щодо кращих практик громад та 25 матеріалів історій успіхів

Таблиця 8. Краці практики та історії успіхів громад, наданих до національної бази регіональними консультантами з просування успіхів реформ

Область	Краці практики				Історії успіху					
	Кількість	Теми			Кількість	Теми				
		Адмін послуги	Розвиток громади	Освіта		Розвиток громади освіта	Адмін послуги	Освіта	Розвиток інфраструктури	Охоро на здоров'я
Вінницька	-				-					
Волинська					1			1		
Дніпропетровська	3	1	1	1	2	1	1			
Донецька	1	1			1	1				
Житомирська										
Закарпатська					1	1				
Запорізька					4	1	1	1	1	
Івано-Франківська					1	1				
Київська	1	1								
Кіровоградська	1		1		1					1
Луганська	1		1		1	1				
Львівська					1	1				
Миколаївська	1		1	1	1	1				
Одеська	1	1			1				1	
Полтавська					1				1	
Рівненська	1		1							
Сумська										
Тернопільська					2	2				
Харківська										
Херсонська	1		1		1			1		
Хмельницька					2	2				
Черкаська										
Чернівецька	2	1		1	1			1		
Чернігівська					3	2			1	
ВСЬОГО	13				25					

Зібравши перші історії про позитиви децентралізаційної реформи після відвідин об'єднаних територіальних громад області, консультанти приступили до їхнього поширення у регіональних ЗМІ. Перші кроки переважно були зроблені через офіційні сторінки ОДА у мережі Інтернет. Крім того, були створені окремі сторінки у Facebook кожного Офісу реформ. Проте окремим консультантам за короткий період вдалось розробити навіть відеоматеріали, які пропагують історію успіху окремих об'єднаних громади. Так, за ініціативи консультантів у Івано-Франківській області був відзнятий фільм «Старобогородчанська ОТГ: життя після об'єднання». Також окремим Офісам реформ за короткий період роботи вдалось, крім друкованих та інтернет-медіа, використати ресурси телебачення. Серед них: на каналі «Кіровоград» в головному Ток-шоу області «МИ» Офіс реформ долучився до обговорення процесу створення освітніх округів, програма «День.Тема» на запорізькому телеканалі «ТВ5» та інші. Центральний офіс АМУ контролює роботу регіональних експертів з комунікацій, народжує їхню співпрацю, надає консультації щодо акцентів у важливих меседжах.

Логічним продовженням ведення національної бази успіхів реформ та їх просування стануть реплікаційні візити або візити обміну, заплановані ПУЛЬСом.

Розділ 3. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ВПРОВАДЖЕННЯ

Проект розпочався з добору персоналу, який мав долучитися до роботи в аналітичному центрі. Це виявилось непростю задачею і замість двох тижнів, які планувались на проведення конкурсу, співбесід та відбору, комплектація кадрами повною мірою не завершилася навіть станом на кінець першого кварталу впровадження. Вакантною залишається посада аналітика у сфері освіти, однак діяльність за цим напрямом здійснюється силами інших аналітиків та директора Центру.

Ще однією складністю став набір регіонального персоналу – консультантів з питань юридичних питань і комунікацій та просування успіхів. Мінрегіон розпочав рік з підготовки узгодженого усіма донорами сектору Плану діяльності з підтримки впровадження децентралізаційної реформи, який, до речі, так і не затверджений станом на кінець кварталу. Без узгодження підходів до організації роботи офісів реформ – рушіїв реформи на регіональному рівні, переліку функціональних напрямів для роботи офісів, USAID радив не починати відбір регіонального персоналу ПУЛЬСу.

В переддень звіту Уряду в Парламенті АМУ вдалось домовитись про підписання двостороннього Меморандуму з Мінрегіоном, що дало можливість розпочати конкурс з відбору персоналу, попередньо узгодивши з донорами (через USAID) функціональні обов'язки регіональних консультантів. При цьому на прохання Мінрегіону консультантам з правових питань були додані загальні координуючі функції роботи консультантів в регіоні та взаємодії з Мінрегіоном і представниками ОДА.

Проблеми впровадження реформ

Держказначейство блокує рахунки об'єднаних територіальних громад

У березні місяці Державна казначейська служба неправомірно закрила рахунки об'єднаних територіальних громад, на які надходила плата за надання адміністративних послуг. Це повністю заблокувало процес надання відповідних послуг громадянам у таких громадах. Висновок щодо неправомірності дій Держказначейство підтвердило Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства у своєму листі до Кабінету Міністрів України. Держказначейство обґрунтовує свою позицію, посилаючись на окремі спеціальні норми Бюджетного кодексу, що не поширюються на об'єднані територіальні громади, і не зважає на загальні норми цього ж Кодексу, які дозволяють таке фінансування. Неможливість отримання адміністративних послуг громадянами на території об'єднаних територіальних громад дискредитує проведення децентралізаційної реформи в цілому й ідеї об'єднання, зокрема.

Президент ветоє закони, розроблені на вирішення питань фінансування закладів професійно-технічної освіти

У Державному бюджеті на 2016 рік на місцеві бюджети покладені видатки на утримання закладів професійно-технічної освіти – близько 5,8 млрд гривень. Таке рішення було підкріплено й відповідними змінами до Бюджетного кодексу України. Тобто окремі територіальні громади уповноважено за свої кошти надавати освітні послуги для жителів інших громад, фінансування замовлення на підготовку робітничих кадрів, сформоване державою. І при цьому не було проведено ані попередніх консультацій, ані розрахунків щодо можливості місцевих бюджетів взяти на себе такий тягар. На практиці більшість міст виявилися не спроможними фінансувати заклади професійно-технічної освіти з місцевого бюджету.

Народні депутати, зрозумівши цю проблему, вирішили виправити помилку Мінфіну і конституційною більшістю проголосували за закони про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансування професійно-технічної освіти (№3831-2) та про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо фінансування професійно-технічної освіти (№3830-3). За цими законами видатки на утримання ПТУ мали

б бути перерозподілені між бюджетами міст-обласних центрів, областей та Державним бюджетом. Зрозуміло, що таке рішення було компромісним, адже місцеве самоврядування у тяжкий для країни час погодилося взяти на себе значну частину відповідальності.

Президент України після тривалого – більше місяця – розгляду повернув прийняті закони і запропонував їх відхилити. У своїх пропозиціях Глава Держави визнає відсутність у місцевих бюджетах необхідних коштів для забезпечення видатків на утримання закладів професійно-технічної освіти, але аргументує своє рішення ризиком «перекладання фінансування потреб зазначених навчальних закладів у повному обсязі на Державний бюджет України».

У разі відхилення вищенаведених законів, органи місцевого самоврядування не зможуть фінансово забезпечити в повному обсязі виконання таких зобов'язань. На думку експертів ПУЛЬСу такі рішення Президента призведуть до нівелювання результатів бюджетної децентралізації, проведеної Урядом у 2015 році, адже надані реформою збільшені ресурси та можливості для розвитку витратимуться на невласливі органам місцевого самоврядування функції.

Розділ 4. ІСТОРІЇ УСПІХІВ

Президент України на відкритті проекту ПУЛЬС поставив АМУ чіткі завдання

23 січня в рамках Загальних Зборів АМУ у присутності майже 250 міських голів відбулася церемонія офіційного відкриття проекту ПУЛЬС. У заході взяли участь: Президент України П.Порошенко, Посол Сполучених Штатів Америки Джеффри Р. Пайетт, Віце-прем'єр-міністр України Г.Зубко, Голова Парламенту В.Гройсман.

Почесні гості наголосили на важливості об'єднання зусиль для реалізації децентралізаційних реформ в Україні. Президент України Петро Порошенко, зокрема, сказав: «Важливо вже зараз, ще до голосування змін до Конституції, активно долучатися до законодавчого забезпечення децентралізації. Для цього буде потрібно майже 500 нових законів. Амбітне і правильне завдання для Асоціації міст – зібрати думки, сформувавши позицію, підготувати законопроекти і разом з парламентарями, разом з Урядом розробити і імплементувати ці зміни в законодавство». Також Президент підкреслив: «Ще одне важливе і відповідальне завдання для АМУ - навчити тих, хто сьогодні приходить в органи місцевого самоврядування відповідати вимогам часу - електронному врядуванню, центру надання адміністративних послуг, іноземним мовам, вмінню працювати з іноземними партнерами, прозорості, електронним закупівлям і ефективному бюджетуванню, вмінню пояснити громаді логіку і програму своїх дій». «Дякую Послу США в Україні Джеффри Пайетту за підтримку у впровадженні в Україні міжнародних проектів, зокрема, за початок амбітного проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні», сказав П.Порошенко на завершенні виступу.

Діяльність ПУЛЬСу інституціалізована у Меморандумі АМУ з Мінрегіоном

16 лютого Асоціація міст України та Мінрегіон уклали Меморандум про співпрацю заради прискорення процесу децентралізації влади в Україні.

Цим Меморандумом Асоціація та Мінрегіон об'єднали зусилля у справі створення сприятливого правового та інституційного середовища та прискорення децентралізації в Україні, формування спроможного місцевого самоврядування та досягнення міжнародних стандартів у наданні послуг населенню. Напрями співпраці АМУ та Мінрегіону, задекларовані у Меморандумі, відповідають стратегічним завданням ПУЛЬСу:

- формування правового поля реформи місцевого самоврядування
- поглиблення фіскальної децентралізації
- планування та розгортання галузевих реформ
- формування спроможних територіальних громад
- підтримка діяльності Офісів реформ.

План дій на виконання Меморандуму (підписаний 25 лютого під час навчального семінару для 100 представників регіональних ЗМІ) містить заходи та діяльність, передбачені у Плані реалізації Проекту ПУЛЬС. «Цей проект дозволить практично імплементувати закони з децентралізації на місця. Цей проект навчить людей на місцях управляти в новій системі координат і нести відповідальність за прийняті рішення», — підкреслив Віце-прем'єр-міністр Г.Зубко.

Відновився процес об'єднання територіальних громад

Після перших місцевих виборів у 159 об'єднаних територіальних громадах, на основі отриманого досвіду, ініційованими АМУ законами від 26.11.2015 р. та 25.12.2015 р. було внесено зміни до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», якими вдосконалено умови утворення, реєстрації та фінансового забезпечення об'єднаних громад.

Процес об'єднання відновився, і 27.03.2016 року відбулися перші вибори органів місцевого самоврядування в чергових 10 утворених об'єднаних територіальних громадах – 3 міських, 4

селищних та 3 сільських. В тому числі створена і діє перша об'єднана територіальна громада в Харківській області – Старосалтівська селищна.

ПУЛЬС домагається посилення контролю за сплатою місцевого акцизу

Після запровадження у 2014 році місцевого акцизу з роздрібних продажів алкогольних, тютюнових виробів та нафтопродуктів органи місцевого самоврядування почали активну кампанію щодо боротьби з тіньовою економікою в цій сфері, оскільки це стали їх надходження. 2015 рік показав, що найбільше зловживань відбувається у сфері продажу нафтопродуктів через недосконалу систему адміністрування. Для вирішення цієї проблеми з ініціативи АМУ були внесені відповідні зміни до Податкового кодексу. Але ці норми не могли запрацювати без запровадження Урядом електронного адміністрування реалізації пального та запровадження відповідного реєстру акцизних накладних. 24 лютого 2016 Уряд завдяки підтримці ПУЛЬСу ухвалив дві важливі постанови, які передбачають: 1) механізм відкриття та закриття рахунків у системі електронного адміністрування реалізації пального; 2) порядок роботи системи електронного адміністрування реалізації пального; 3) порядок проведення розрахунків з бюджетом з використанням зазначених рахунків; 4) внесення особою, яка реалізує пальне, відомостей, що містяться в акцизній накладній, до Єдиного реєстру таких накладних; 5) звіряння отримувачами пального даних отриманої акцизної накладної на відповідність з даними Єдиного реєстру акцизних накладних. Прийняття цих постанов сприятиме: 1) удосконаленню системи адміністрування акцизного податку з реалізації пального; 2) впровадженню дієвої системи електронного контролю за обігом пального на ринку; 3) скороченню тіньового обігу пального. За розрахунками Міністерства фінансів України, очікується 20-ти відсоткове скорочення тіньового обігу пального, яке дозволить залучити додаткові надходження акцизного податку до зведеного бюджету в розмірі 160,0 млн. гривень на місяць (в т.ч. до місцевих бюджетів – 49 млн. грн), тобто 1,92 млрд. грн. на рік (в т.ч. до місцевих бюджетів – 584 млн. грн.).

Проект Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік враховує пропозиції ПУЛЬСу

Завдяки активній позиції експертів ПУЛЬСу Мінфін в проекті Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік врахував пропозиції, що визначатимуть напрями реформування законодавства та практики його застосування у сфері збільшення власних ресурсів органів місцевого самоврядування. Зокрема, в проекті Основних напрямів передбачено: 1) запровадження одноразового добровільного декларування майнового стану фізичних осіб та застосування непрямих методів контролю за відповідністю доходів і витрат фізичних осіб; 2) розвитку електронних сервісів для платників податків, зокрема забезпечення повноцінного функціонування електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків»; 3) вдосконалення механізму забезпечення адресності надання всіх видів пільгових послуг з упорядкуванням категорій їх отримувачів і встановленням економічно та соціально обґрунтованих нормативів споживання; 4) монетизацію соціальних пільг; 5) підвищення адресності надання фінансової допомоги учням та студентам навчальних закладів з урахуванням матеріального стану; 6) оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів шляхом створення опорних шкіл, об'єднання малокомплектних шкіл, зміни їх типу та/або ступеня, реорганізації тощо; 7) підвищення наповнюваності класів у загальноосвітніх навчальних закладах (у сільській місцевості – не менше ніж 15 учнів, у міській місцевості – не менше ніж 25 учнів) та груп у дошкільних навчальних закладах; 8) запровадження середньострокового бюджетного прогнозування на рівні місцевих бюджетів, що мають взаємовідносин з державним бюджетом. Такі положення створюють основу для впровадження практик збільшення власних ресурсів на місцевому рівні в частині підвищення ефективності податків на власність, нарощування податкової бази та легалізації доходів, зміцнення фінансової самостійності бюджетних установ (шкіл, лікарень) тощо.

Місцевий акциз залишається джерелом доходів бюджетів базового рівня

Під час затвердження Держбюджету на 2016 рік групою народних депутатів було пролобійовано положення про подання Урядом до 15 лютого 2016 року законодавчих

пропозицій щодо перерозподілу між місцевими бюджетами акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю нафтопродуктів, скрапленого газу, речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, палива моторного альтернативного. У разі подання такої законодавчої ініціативи бюджети сіл, селищ, міст та об'єднаних територіальних громад втратили б 30% своїх надходжень від місцевого акцизу (або 2,9 млрд. грн.). Крім того, органи місцевого самоврядування були б позбавленні дієвих інструментів боротьби з тіньовою економікою. Експертам ПУЛЬСу вдалося переконати Мінфін та Уряд не вносити зазначену ініціативу на розгляд Парламенту.

Процедура розподілу субвенцій на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад встановлена

Проект ПУЛЬС надав позитивний висновок під час погодження з Мінрегіоном проекту постанови «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад», а після на Урядових засіданнях підтримав її прийняття. Постанова КМУ № 200 від 16.03.2016 року відкриває шлях до використання об'єднаними громадами передбачених у Державному бюджеті на 2016 рік коштів у сумі 1 млрд грн на формування інфраструктури для забезпечення спроможності цих громад.

Впровадження реформ: історії успіху громад

Кіровоград. За кошти міського бюджету, які збільшилися завдяки фіскальній децентралізації, відкрито два нових відділення у міській лікарні

Додаткові надходження, які отримує міський бюджет завдяки реформі бюджетної системи (прийнята наприкінці 2014 року), дозволили міській владі реалізувати соціально важливий проект. У Центральній лікарні відкрито два відділення: паліативне та інфекційне.

На будівництво паліативного відділення та придбання відповідного обладнання, меблів з міського бюджету було виділено близько 3 млн грн. Оскільки це нове для міста та єдине в області повноцінне відділення для надання допомоги важкохворим пацієнтам, виникла потреба у підготовці персоналу. Навчання провела ВГО «Українська ліга сприяння розвитку паліативної та хоспісної допомоги».

На ремонт та обладнання інфекційного відділення міський бюджет виділив більше 1 млн грн. окрім відповідних умов для пацієнтів, тут створено експрес-лабораторію із сучасним устаткуванням. На 2016 рік заплановано відремонтувати другий поверх цього відділення і для цього у міському бюджеті передбачено 1,2 млн. грн.

Ірпінь, Київська область. Міський «Прозорий офіс» надає адміністративні послуги за принципами: зручно, доступно, комфортно

За рішенням Ірпінської міської ради створено сучасний Центр надання адміністративних послуг за принципом «прозорого офісу». Його розміщено на першому поверсі міськради, що дуже зручно для відвідувачів. ЦНАП оснащено сучасною комп'ютерною технікою, сенсорним інформаційним кіоском та терміналом, рецепцією для отримання первинної консультації, електронною системою керування чергою. Також працює дитяча кімната і окреме приміщення для прийому громадян головою та його заступниками. Усі процеси організовані таким чином, що корупція максимально унеможливлена при прийнятті важливих рішень для громадян.

У Центрі надається близько 100 адміністративних послуг. Консультації, прийом і видачу документів здійснюють 36 адміністраторів. Найпоширеніші послуги надаються в одному місці з максимально зручними умовами для відвідувачів. Ірпінська міська рада у зв'язку з децентралізацією повноважень у сфері держреєстрації почала першою в

області реєструвати юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, речові права на нерухоме майно.

Завдяки ЦНАПу жителі громади реалізують своє право на отримання адміністративних послуг зручно, доступно та комфортно, що сприяє підвищенню довіри до місцевої влади.

Балта, Одеська область. Фінансова децентралізація дала об'єднаній громаді реальні кошти на розвиток

Балтська ОТГ була утворена у 2015 році – об'єдналися 1 міська та 16 сільських рад. У жовтні тут пройшли перші місцеві вибори. Бюджет ОТГ на 2016 рік складає 104,5 млн грн, з яких власні фінансові ресурси громади - 38,4 млн грн.

Доходна частина бюджету збільшилася, передусім, за рахунок надходження 60% податку та збору на доходи фізичних осіб, це - 18,1 млн грн. Також громада отримала трансферти з державного бюджету: базову дотацію, медичну та освітню субвенції.

Завдяки наявності коштів у місцевому бюджеті громада розвиває інфраструктуру:

- відремонтовано декілька доріг;
- триває реконструкція тротуарів і пішохідних мостів;
- очищено криниці, які були у вкрай занедбаному стані;
- розпочато влаштування освітлення вулиць із застосуванням LED-технологій.

Окрім того, заплановано за кошти місцевого бюджету створити реабілітаційний центр для військових.

Куцурубська ОТГ, Миколаївська область. Громада самостійно розподіляє кошти державної субвенції на розвиток інфраструктури

Куцурубська ОТГ була утворена у 2015 році – об'єдналися 2 сільські ради. Центр нової громади – село Куцуруб. До неї також входять села Іванівка та Яселка. У жовтні 2015 року тут пройшли перші місцеві вибори. У 2016 році бюджет ОТГ отримав державну субвенцію на розвиток інфраструктури - 5 млн 95 тис. 200 грн.

Ці кошти дозволили раді громади розпочати розв'язання довготривалих і болючих проблем. Жителі самостійно вирішують, куди саме спрямувати кошти. На загальних зборах громади було прийнято рішення спрямувати кошти державної субвенції на такі цілі:

- відновлення вуличного освітлення сіл Іванівка, Куцуруб, Яселка;
- ремонт спортзалу клубу села Іванівка сільського
- заміна вікон у школі села Іванівка.
- модернізація системи опалення клубу в селі Куцуруб.

Окрім того, громада вирішила у всіх трьох селах утеплити будівлі шкіл та провести ремонт доріг, а також створити Центр надання адміністративних послуг у с.Куцуруб. Державна субвенція на розвиток інфраструктуру дозволила вкласти кошти й у сільський водогін у селі Іванівка. Його жителі багато років купляли привізну питну воду. У поточному році водопровід буде реконструйований. Жителі села будуть платити за воду у бюджет громади.

Відчувши реальні позитивні наслідки від об'єднання громада згуртувалася та активізувалася. Так підготовчі роботи до різноманітних робіт виконують безкоштовно групи місцевих волонтерів.

Гніздичівська ОТГ, Львівська область. Місцеве самоврядування та громадські активісти об'єднали зусилля для втілення проектів розвитку громади

Гніздичівська селищна ОТГ була утворена у 2015 році – об'єдналися 1 селищна та 2 сільські ради. Центр нової громади – селище Гніздичів. У жовтні 2015 року тут пройшли перші місцеві вибори. Громада Гніздичівської ОТГ живе за принципом «Громада - велика сила». Для об'єднання зусиль місцевого самоврядування, активної молоді та громадськості тут створено громадську організацію «Оберіг Гніздичева».

Ця ГО вже реалізувала низку місцевих проектів розвитку та благоустрою. Зокрема, у рамках проекту «Безпека на дорозі» у селищі встановлено дорожні знаки та пішохідні переходи, а на в'їзді-виїзді до ОТГ розміщено інформацію «Вас вітає Гніздичівська об'єднана територіальна громада». Для промоції громади активісти ГО розробили буклет про Гніздичівську ОТГ двома мовами - українською та англійською, фірмові бланки та канцелярію. У рамках проекту «Інформаційне забезпечення процесу створення Гніздичівської об'єднаної територіальної громади» розробляється Статут, стратегія, соціально-економічний план, сайт, інвестиційний паспорт та карта громади (роботи плануються завершити до 16 липня). Окрім цього, Гніздичівська ОТГ планує брати участь у міжнародних проектах та підписала протокол про наміри співпраці з гміною Тирива-Волоська, Республіка Польща.

Розділ 5. ПЛАН НА НАСТУПНИЙ КВАРТАЛ

ОР 1: Законодавство на підтримку децентралізаційної реформи відображає позицію ОМС

- Розробка стратегій розвитку галузей та законодавчих карт
- Проведення Стратегічного тижня
- Розробка законодавства
- Моніторинг законодавства
- Надання консультацій ОМС із застосування законодавства
- Участь у роботі парламентських комітетів
- Проведення засідання МДО «За розвиток місцевого самоврядування»
- Проведення засідань регіональних платформ
- Участь у засіданнях Уряду
- Участь у засіданнях галузевих робочих груп
- Проведення засідання Дня Діалогу з Урядом
- Підготовка та проведення соціологічного опитування

ОР 2: Ресурси місцевого самоврядування збільшились

- Початок роботи над Муніципальним фіскальним реєстром
- Початок проведення досліджень
- Напрацювання методології для роботи над фінансовими нормативами бюджетної забезпеченості в освіті, охороні здоров'я, соціальному захисті населення

ОР 3: Спроможність зацікавлених сторін збільшилась

- Проведення регіональних практикумів із застосування законодавства
- Проведення практикумів із розробки законодавства (спільно з Парламентським офісом місцевого самоврядування)
- Створення каналів інформування громадськості і інструментів взаємодії зі ЗМІ
- Створення продуктів для ЗМІ
- Поширення інформаційних меседжів
- Розробка е-продуктів проекту та нового порталу АМУ
- Проведення заходів з нетворкінгу для регіональних консультантів
- Збір історій успіху і кращих практик